

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

Valetrailerin äänimaailma

Kaikuja 80-luvun toimintaelokuvista

Mr. Vigilante 2008

Pasi Mukku

Kulttuurialan opinnäytetyö
Viestinnän koulutusohjelma
Medianomi (AMK)

TORNIO 2010

TIIVISTELMÄ

Mukku, Pasi 2010. Valetrailerin äänimaailma. Kaikuja 80-luvun toimintaelokuvista.

Opinnäytetyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Kulttuuriala. Viestinnän koulutusohjelma. Sivuja 44. Liitteet 1–2.

Opinnäytetyöni aiheena on äänitöiden tekeminen 80-luvun toiminta- ja kostoelokuvien tyylliseen valetraileriin. Tavoitteenani on selvittää, voiko katsojaa huijata äänimaailman keinoin luomalla toimintaelokuvan tunnelmaa traileriin elokuvasta, jota ei koskaan tule olemaan. Pohdin myös millaiset äänielementit luovat toimintaelokuvan valetrailerin äänimaailmasta uskottavan.

Selvitän opinnäytetyössäni esimerkkien avulla millainen genre kostoelokuva on, ja mitkä ovat trailerin peruskäsitteet. Tutkin tekemäämme valetraileria omasta ammatillisesta suuntautumisvaihtoehdosta eli äänialalta.

Opinnäytetyöni teososa on Mr. Vigilante-niminen valetrailer, johon tein äänityöt. Käyn läpi koko kuvausprosessin aina esituotannosta valmiiseen teokseen asti. Kerron mistä lähtökohdista lähdin projektiin mukaan ja millaisia kompromisseja jouduin tuotannon aikana tekemään. Vertailen Mr. Vigilante-valetraileria 80-luvun ja nykyajan kostoelokuvien trailereihin. Tärkeimpinä lähteinä opinnäytetyössäni käytän Väkivallan vihollinen 3 ja Machete -trailereita. Muita lähteitä ovat internet-artikkelit, elokuva-alan kirjallisuus ja elokuvat.

Mielestäni Mr. Vigilante-valetrailerista välittyy katsojille toimintaelokuvan tunnelma. Valetrailerit on kuitenkin amatöörien tekemä, joten sen on vaikea huijata katsojaa luulemaan, että kyseessä on oikea elokuva. Vaikka emme onnistuneet täydellisesti tavoitteiden saavuttamisessa, koin projektin silti tekemisen arvoiseksi. Vain tekemällä oppii ja tällaiset projektit hyviä oman ammatillisen kehittymisen kannalta.

Asiasanat: kostoelokuva, valetrailerit, äänisuunnitelma, äänimaailma

ABSTRACT

Mukku, Pasi 2010. Sound atmosphere of fake trailer. Echos from 80's action movies.

Bachelor's thesis. Kemi-Tornio University of Applied Sciences. Business and Culture. Degree Programme of Media Arts. Pages 44. Appendices 1-2.

Text translated from "Tiivistelmä".

Subject in my thesis work is making the sound work for a fake trailer that takes style from 80's action and revenge movies. My object is to find out can you fool the viewer making a trailer of a movie that will never be exist by using the sound atmosphere of action movies. I also think about what kind of sound elements makes the sound atmosphere of action movie fake trailer so believable.

In my thesis work I explain what kind of genre revenge movie is by using examples and which are the main concepts of a trailer. I examine the fake trailer we did by my own professional study option which is the sound field.

The work part in my thesis work is a fake trailer called Mr. Vigilante where I did the sound work. I process the hole shooting project from the pre-production to the ready fake trailer. I clarify the baseline where I started the project and which kind of compromises I had to make through the production. I compare Mr. Vigilante to the examples of 80's and todays revenge movie trailers. The most important sources in my thesis work are trailers of Death Wish 3 and Machete. Other sources in my thesis work are internet articles, literature of movie field and movies.

I think in Mr. Vigilante the atmosphere of action movies really passes on to viewers. After all the fake trailer is made by amateurs so it's difficult to fool people to think that it's a real movie. Though we didn't fully manage to achieve our goals, I still feel that the project was worth doing. You learn only by doing and these kind of projects are the best way to train your profession.

Keywords: revenge movie, fake trailer, sound design, sound atmosphere

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 80-LUVUN KOSTOELOKUVAN MÄÄRITELMÄ.....	7
2.1 Kostoelokuvan historia.....	7
2.2 Kostoelokuvan nykytila	8
2.3 Elokuvan traileri.....	10
2.4 Trailerin historia.....	12
3 ELOKUVAN JA ELOKUVATRILERIN ÄÄNISUUNNITTELU.....	14
3.1 Äänen merkitys elokuvassa.....	14
3.2 Elokuvan äänisuunnittelu	15
3.3 Trailerin äänisuunnittelu	17
4. MR. VIGILANTEN KEHITYS IDEASTA ELOKUVATRILERIKSI.....	19
4.1 Idean syntyminen	19
4.2 Ideasta traileriksi	20
4.3 Oma työnkuva	20
4.3.1 Esituotantovaihe.....	21
4.3.2 Tuotantovaihe.....	22
4.3.3 Jälkituotantovaihe	23
5. MR.VIGILANTEN ÄÄNIMAAILMA 80-LUVUN KOSTOELOKUVIEN GENREN NÄKÖKULMASTA KATSOTTUNA	25
5.1 Äänisuunnitelma Mr.Vigilante - traileriin.....	25
5.2 Äänianalyysi Mr. Vigilante – trailerista.....	27
6. POHDINTA	34
LÄHTEET.....	37
LIITTEET	40

1 JOHDANTO

Lopputyöni Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta on toiminnallinen opinnäytetyö. Valitsin opinnäytetyön aiheeni omasta ammatillisesta suuntautumisvaihtoehdosta eli äänialalta. Minua on aina kiinnostanut elokuvien ja televisioprojektien parissa työskenteleminen, joten kun sain pyynnön tulla äänittäjäksi erääseen elokuvaprojektiin, niin en jäänyt miettimään sen pitempään, vaan suostuin heti. Valitsin siten opinnäytetyön aiheekseni äänten tekemisen Mr. Vigilante -nimiseen toimintapainotteisen elokuvan valetraileriin.

Pyynnön projektiin osallistumisesta esittivät koko projektin ja idean isät, Markus Korpela, Janne Suopajärvi ja Jussi Ketomäki. He olivat ideoineet Mr. Vigilante -nimisen valetrailerin, jonka esikuvana toimivat 1980-luvun toiminta- ja kostoelokuvat, eräänä tärkeimpänä esimerkkinä Väkivallan vihollinen 3 (1985). Quentin Tarantinon ja Robert Rodriguezin tekemä kahden elokuvan paketti nimeltä Grindhouse (2007) ja elokuvien välissä näytetyt valetrailerit olivat myös tärkeä kimmoke koko valetraileri-idean synnylle. Kyseisistä valetrailereista eritoten Machete (2007) toimi isoimpana esikuvana ajatellen Mr. Vigilante-valetraileria.

Projektimme esikuvana toimineet 80-luvun toimintaelokuvat ja niiden alalajina tunnetut vigilante- eli kostoelokuvat nauttivat aikanaan suurta yleisön suosiota. Näiden elokuvien trailerit, eli muutaman minuutin mainospätkät, saivat ihmiset kiinnostumaan kyseisistä elokuvista. Nykyään valetrailerit ja niiden tekeminen ovat herättäneet katsojien ja tekijöiden mielenkiinnon. Valetrailerit ovat loistavia mainoksia omista taidoista elokuvayhtiöille. Ne ovat aika halpoja tehdä ja ne voivat hyvällä tuurilla poikia sopimuksen pitkän elokuvan tekemisestä.

Projektin tiimoilta kaikki neljä medianomiopiskelijaa tekivät opinnäytetyönsä. Janne Suopajärvi kuvasi, Markus Korpela ohjasi, Jussi Ketomäki leikkasi trailerin ja minä tein sen äänityöt. Oma osuuteni on siis äänitöiden tekeminen valetraileriin suunnittelusta äänittämiseen ja jälkitöihin. Koko projektin suunnitteluvaiheessa Korpela, Suopajärvi ja Ketomäki toimivat kolmestaan. Tulin mukaan juuri ennen kuvauksia ja vasta siellä toimimme kokonaisuutena työryhmänä.

Omalta kohdaltani haasteelliseksi projektin toteuttamisen teki vähäinen tietomäärä 80-luvun toiminta- ja kostoelokuvista. En myöskään ollut ennen tätä projektia perehtynyt exploitaatio-elokuviin. Muun ryhmän pikaisella pohjustuksella ja omilla kokemuksillani kyseisistä elokuvista pääsin projektissa alkuun. Suurimman osan äänimaailmasta jouduin rakentamaan vasta kuvausten jälkeen, koska varsinaisissa kuvauksissa etenimme aika pitkälti improvisoimalla.

Tutkimustehtävänäni onkin selvittää, miten voi tehdä toimintaelokuvan tunnelmaa elokuvaan, jota ei koskaan tehdä. Kyseessä on vain kuvitteellinen traileri, joka näyttää pätkiä, jotka voisivat olla jostain tulevasta elokuvasta. Tutkimustehtävää rajaavat tutkimuskysymykseni ovat: Miten katsojaa voi huijata äänimaailman keinoin luomalla illuusio tulevasta 80-luvun kostoelokuvasta? Millaiset äänet ja tehosteet luovat kostoelokuvan-valetrailerin äänimaailmasta uskottavan?

Aineistolähteinä opinnäytetyössäni käytän tekemäämme Mr. Vigilante-valetraileria, trailerin kuvaajan Janne Suopajärven kanssa käytyä sähköpostikeskustelua ja pitämäni päiväkirjaa kuvauksien ajalta. Teorialähteinäni käytän elokuva-alan ja varsinkin äänialan kirjallisuutta sekä samaan aiheeseen liittyviä internetlähteitä. Muita lähteitani ovat useat 80-luvun ja nykyajan kostoelokuvat ja niiden trailerit.

Opinnäytetyöni etenee siten, että aluksi kerron millaisen genren valetraileri on kyseessä mistä kostoelokuvassa ylipäättään on kysymys. Esittelen kostoelokuvaa usein elokuvaesimerkein. Valetrailerimme pohjautuu pääosin 80-luvun kostoelokuviin mutta käyn läpi myös nykyajan kostoelokuvia, koska tekemämme valetraileri on saanut vaikutteita myös niistä. Selvitettyäni kyseisen genren ja trailerin peruskäsitteet lähden tutkimaan tekemäämme valetraileria omasta ammatillisesta suuntautumisvaihtoehdosta eli äänialalta.

Käyn läpi äänisuunnitelman tekoa yleensä ja sitten syvennyn Mr. Vigilante-valetrailerin äänisuunnitelmaan. Tämän jälkeen analysoin tarkasti millainen äänimaailma Mr. Vigilante-valetrailerissa on. Pohdin lopuksi miten onnistuin omassa työssäni huijaamaan katsojia. Kestääkö Mr. Vigilante-valetraileri vertailun esikuviansa rinnalla vai paistaako siitä läpi amatöörin kädenjälki?

2 80-LUVUN KOSTOelokuvan MÄÄRITELMÄ

Vaikka kostamista pidetäänkin kulttuurissamme primitiivisenä, erilaiset kostofiktiot nauttivat jatkuvasti laajaa suosiota. Itse asiassa lähes kaikki toimintaelokuvat perustuvat jonkinlaiselle kostolle: sankari rankaisee konnan yhteiskunnan puolesta tappamalla tämän. (Hietala 1996.)

2.1. Kostoelokuvan historia

Vigilante-termi tarkoittaa toiminta- ja exploitaatioelokuvan alalajissa kostoelokuvaa. Niitä tehtiin 70 - 80-luvun taitteessa paljon. Nykyään niitä tehdään harvemmin. Kostoelokuvissa on aina lähes sama juoni, joka kuvaa hyvin genren eli kostoelokuvien maailmaa. Päähenkilö ottaa oikeuden omaan käteensä yleensä sukulaisiin tai ystäviin kohdistuneen väkivallan jälkeen virkavallan osoittauduttua kyvyttömäksi hankkimaan silmää silmästä. Koston ohessa siivotaan usein muutakin yhteiskunnan pohjasakkaa kaduilta pois kuljeksimasta. Vigilantegenre on niitä harvoja, jonka mainstream-edustajat pärjäävät tylyydessä ja (eurooppalaisesta nykyperspektiivistä katsottuna) epäkorrektuudessa halvemmille kumppaneilleen. (Elitisti 2010.) Vigilantesta tulee elokuvissa aina sorrettujen sankari, joka pitää heidän puoliaan, vaikka se mitä hän tekee, on oikeasti väärin.

Kostotarinoita on tehty jo elokuvan kulta-ajoista, 30- ja 40-luvulta lähtien. Kosto on yleisesti ottaen mukana aika useassa elokuvassa. Akira Kurosawan samurailokuvat idässä ovat olleet kostoelokuvien aatelia. Monet lännenelokuvat ovat ottaneet mallia juuri samurailokuvista. Sergio Leonen ohjaama Huuliharppukostaja (1968) on erinomainen esimerkki kostoelokuvasta. Harmonica-niminen mies tahtoo tappaa elokuvan ajan Frank-nimisen miehen ja vasta lopussa selviää, mikä tähän on ollut syynä. Frank on tappanut Harmonican veljen muutamia vuosia aiemmin. Harmonica on siis janonnut kostoja jo kauan ja odottanut vain sopivaa hetkeä päästä maksamaan takaisin samalla mitalla. (Huuliharppukostaja 1968.) Harmonicaa näyttelee Väkivallan vihollinen -elokuvissakin esiintyvä Charles Bronson. Hän on tavallaan antanut kostoelokuvien kostajalle kasvot.

Kostoelokuvat löivät varsinaisesti läpi 60-luvulla lännenelokuvien muodossa. Poliisi- ja etsivä-elokuvat syrjäyttivät lännenelokuvat yleisön suosiossa 70-luvulla. Hollywoodin elokuvateollisuus muuttui ja amerikkalaisten arvomaailma myös. Tämä avasi tien väkivallalle ilman sensuuria ja näin syntyivät elokuvien kostajapoliisit. (Wikipedia 2010d.) Bronsonin tähdittämä Väkivallan vihollinen -elokuvasarja on silkkaa kostotarinaa. Kaikki sarjan viisi elokuvaa etenevät melkein samalla tavalla. Paul Kirsey-nimisen miehen elämä vastustaa toden teolla. Milloin kuolee vaimo ja milloin tytär. Ystävätkään eivät ole turvassa tässä saagassa. Parin ensimmäisen elokuvan kohdalla katsoja varmaan suree päähenkilön menetyksiä, mutta muissa osissa luultavasti jo odottaa, että joku läheinen kuolisi, ja Paul Kirsey pääsisi tekemään sitä, missä on hyvä. Elokuvat saivat 80-luvulla suuren suosion ja ovat nykyään saavuttaneet kulttimaineen aseman.

Tällaiset kostotarinat uppoavat hyvin katsojiin. Katsoja alkaa tuntea myötuntoa päähenkilön kokemaan vääryyteen ja siihen, kun kukaan ei voi auttaa. Elokuvan ajan katsojan viha kasvaa päähenkilön mukana ja katsoja elää kaikki tunteet päähenkilön kautta. Elokuvan lopussa katsoja saa päähenkilön tavoin täyttymyksen pitkälle piinalleen, kun paha saa palkkansa. Siinä vaiheessa elokuvaa ei enää ole väliä onko pahan tappaminen moraalisesti oikein. Koston jano on noussut niin suureksi, että se tavallaan sokaisee katsojankin. Tämä on hieno piirre kostoelokuvissa, sillä ne pistävät katsojan miettimään mikä on maailmassa lopulta oikeutettua ja mikä ei. Kostoelokuvat antavat katsojille luvan ajatella, että kosto on ainoa oikea keino selvitä kokemistaan vääryyksistä. Katsoja saa hetken fantasioida olevansa itse kostaja.

2.2. Kostoelokuvan nykytila

Kostoelokuva nauttii vielä tänä päivänä suurta suosiota. Genre on noussut 80-luvun B-luokan elokuvista A-luokan kassamagneeteiksi. Quentin Tarantino tunnetaan elokuvafriikkinä, ja hän onkin ottanut omiin elokuviinsa vaikutteita 60-luvun samurai- ja lännenelokuvista, 70- ja 80-luvun B-luokan toimintaelokuvista ja monesta muusta. Tarantinon elokuvat Kill Bill: Vol. 1 (2003) ja Kill Bill: Vol. 2 (2004) sekoittavat useita genrejä samaan elokuvaan mutta päällimmäisenä, kantavana teemana on kosto. Uma Thurmanin näyttelemä Morsian jätetään ex-miehen toimesta alttarille ammuttuna

sulhasensa viereen. Hän kuitenkin herää kuin ihmeen kaupalla ja lähtee kostamaan kärsimänsä vääryyden. (Kill Bill: Vol.1 2003 & Vol. 2 2004.)

Tämän päivän kostoelokuvien päätekijänä luultavimmin toimii juuri Tarantino. Useat hänen elokuvansa tarinat liittyvät tavalla tai toisella kostamiseen. Tämä on ymmärrettävää, koska hänen esikuvanaan ovat toimineet Sergio Leonen lännenelokuvat. Toinen tyyliisuunta, josta Tarantino on ottanut vaikutteita, ovat Kurosawan samuraielokuvat. Nämä kaksi tyyliisuuntaa yhdistyvät hienolla tavalla juuri Kill Bill -elokuvissa. Miehensä ja lapsensa häöpäivänään menettäneen Morsiamen ja itämaisten gurujen kouluttaman kansainvälisen salamurhaklaanin sodan kuvaus on idän ja lännen elokuvateollisuuden hurjimpien hedelmien kohtaamispaikka, siinä missä takavuosien grindhouse-teatterit ja persoonalliset videovuokraamotkin. (Bernard 2005, 318.)

Hollywoodissa aiemmin hyväksi havaitut keinot osataan laittaa kierrätykseen. Väkivallan vihollinen -elokuvien antamalla kaavalla on toistettu useita toistaan samankaltaisia kostotarinoita. Death Sentence (2007) -niminen elokuva käytti vanhaa kaavaa mutta toi kostotarinan tälle vuosituhannelle. Kevin Baconin näyttelemä isä, joka voisi olla kuka tahansa tavallinen kansalainen, menettää poikansa huoltoaseman ryöstössä. Isä murtuu ja ajan myötä viha muokkaa hänestä varsinaisen tappokoneen. Hänen ainoa tarkoituksensa on tappaa jengiläiset, jotka tappoivat hänen poikansa. Erona muihin tavallisiin kostotarinoihin on se, että väkivallan kuvaus tässä elokuvassa on erittäin raakaa. (Death Sentence 2007.) Tämä on luultavasti se suuntaus millä tavalla kostotarinat nykypäivänä esitetään. Enää katsojalle ei riitä pelkkä myötätunto päähenkilöä kohtaan ja lopun koston täyttymys, vaan nyt on tärkeää millä julmuudella päähenkilö kostaa vääryydet.

Tarantinon uusin elokuva Kunniattomat paskiaiset (2009) kertoo kostosta toisessa maailmansodassa, jossa joukko amerikanjuutalaisia sotilaita tiputetaan vihollisen selustaan käymään sissisotaa saksalaisia vastaan. Ainoa tehtävä on tappaa niin monta saksalaista kuin vain ehtivät. Nykyajan mukaan tässäkin elokuvassa koston raakuus ja julmuus ovat tärkeämpiä kuin varsinainen kosto. Kaikkien sotilaiden on otettava tappamiensa saksalaisten päänahat voitonmerkiksi komentajalleen. (Kunniattomat Paskiaiset 2009.) Katsojan pää pistetään pyörälle ajatuksesta, että onko tällainen kosto enää ollenkaan oikeutettua. Vaikka koston tarkoitus on, että maksetaan takaisin silmä

silmästä – periaatteella, niin onko tällaisessa kostossa oikein alentua alkuperäisen väärintekijän eli Hitlerin tasolle.

2.3. Elokuvan traileri

Elokuvan traileri on lyhyt parin minuutin mainos jostain piakkoin tulevasta elokuvasta. Trailerin tarkoitus on koukuttaa katsojat kiinnostumaan tulevasta elokuvasta. Näihin mainoksiin on yleensä koottu tulevan elokuvan hauskimmat, jännittävimmät tai koukuttavimmat kuvat ja kohtaukset mutta ei niin, että ne paljastaisivat yleisölle etukäteen liikaa. Kuvat ja kohtaukset voivat olla myös aivan väärässä aikajärjestyksessä mitä varsinaisessa elokuvassa. Trailerin kuvat ja kohtaukset eivät välttämättä aina ole varsinaisessa elokuvassa olevia vaan sellaisia, jotka on leikkausvaiheessa leikattu pois. Joihinki trailereihin kuvataan jopa omia kohtauksia vain elokuvan mainostamista varten. (Wikipedia 2010a.)

Trailerit koostuvat usein samoista elementeistä, jotka voivat saada huomomman elokuvan loistamaan niiden avulla. Trailerien juoni koostuu yleensä kolmen esityksen mallista, kuten varsinaisten elokuvienkin. Ensimmäisessä osassa esitellään tarinaa yleisesti. Toisessa viedään tarinaa eteenpäin ja päätetään se johonkin huippukohtaan. Viimeisessä osassa esitetään voimakkaita ja tunteikkaita kohtauksia sekä saatetaan esitellä myös elokuvan näyttelijöitä. Toinen elementti, jota käytetään useassa trailerissa, on voice-over eli puhe kuvan päällä. Yleensä matala ja voimakas miesääni kertoo elokuvan juonesta tai tarinasta tärkeitä tietoja. Tämä on hyvä keino saada katsojat ymmärtämään mistä elokuvassa on kysymys. Kolmas hyvin suosittu elementti trailereissa on musiikki. Sen tehtävänä on luoda traileriin tunnelmaa. Trailerin musiikkina käytetään usein myös sellaista musiikkia, jota ei varsinaisessa elokuvassa ole. Tämä johtuu usein siitä, että elokuvan säveltäjä ei ole vielä ehtinyt aloittaa omaa työtään, kun jo ensimmäiset mainokset elokuvasta on julkaistu. (Wikipedia 2010a.)

Erilaisia trailerityyppejä:

Theatrical trailer eli trailerin teatteriversio on tavallisin trailerin muoto, jota esitetään elokuvateattereissa. Se saa kestää enintään kaksi ja puoli minuuttia, koska se on teattereiden suurin sallittu kesto trailerille. Jokainen tuotantoyhtiö voi ylittää tämän ajan

kerran vuodessa, jos kokee sen tulevan elokuvan mainostamisen kannalta tärkeäksi. (Wikipedia 2010a.)

Teaser-trailer on paljon lyhyempi mainos. Se on kestoaltaan puolesta minuutista minuuttiin ja sisältää vähän, jos yhtään materiaalia varsinaisesta elokuvasta. Tämä johtuu siitä, että tällaiset mainokset laitetaan esille kauan ennenkuin elokuvaa on edes välttämättä kuvattu loppuun. Nimensä mukaisesti mainoksen on tarkoitus houkutella (tease) yleisöä. (Wikipedia 2010a.)

Re-cut trailer on uuteen muotoon leikattu parodia alkuperäisestä trailerista. Siinä on käytetty alkuperäisen trailerin materiaalia, mutta se on leikattu niin, että se näyttää ja antaa kuvan aivan erilaisesta elokuvasta. Kauhuelokuva saadaan hilpeän musiikin ja erilaisen kuvajärjestyksen avulla näyttämään helposti komedialta. Tällaiset trailerit ovat viime aikoina yleistyneet varsinkin internetissä. (Wikipedia 2010a.)

Fake trailer eli valetraileri on traileri, joka on tehty elokuvasta, jota ei ole olemassa. Nykyään suosiossa olevat valetrailerit ovat siitä hyviä, että periaatteessa kuka vain voi tehdä sellaisen. Budjetin ei tarvitse olla kummoinen, että saa aikaan näyttävän trailerin muka jostain tulevasta elokuvasta. (Wikipedia 2010b.) Mielikuvitus toimii vain rajana. Levityskanavia tällaisille teoksille löytyy nykyään runsaasti. Internetin sivustoilla kuten Youtube, jokainen voi laittaa oman teoksensa muiden ihailtavaksi. Erilaiset trailerikilpailut toimivat myös hyvinä näyttöpaikkoina omista taidoistaan.

Grindhouse-elokuvan tekijöiden toinen osapuoli Robert Rodriguez järjesti internet-sivulla grindhouse-valetrailereille kilpailun, jonka voittaja julistettiin Austinin SXSW filmifestivaaleilla 2007. Voittajaksi selviytyi 24-vuotias Jason Eisener, jonka valetraileri *Hobo With a Shotgun* (2007) oli tehty vain 150 dollarin budjetilla. Voiton myötä se pääsi mukaan varsinaisen Grindhouse-elokuvan Kanadan näytöksiin. Rodriguez itse aikoo tehdä Grindhouse-elokuvan välissä nähtävästä *Machete*-valetrailerista pitkän elokuvan. (CBS 2007.)

2.4. Trailerin historia

Ensimmäinen trailerin tapainen esitys nähtiin New Yorkissa 1912. *The Adventures of Kathlyn* oli lyhyt filmi, jonka lopussa Kathlyn nakattiin leijonien eteen ja katsojat haluttiin pitää jännityksessä kysymällä: ”Selviääkö hän leijonien kynsistä? Katso ensi viikon jännittävä jatko-osa.” Tällainen katsojien koukuttaminen sai tuotantoyhtiötkin kiinnostumaan elokuvien mainostuksen voimasta. Vuonna 1916 Paramount oli ensimmäinen yhtiö, joka alkoi julkaista trailereita, mutta vain kaikkein suurimmista elokuvistaan. Vuoteen 1919 mennessä yhtiö oli luonut trailereille oman osaston ja julkaisi ennakkomainoksia jokaisesta tulevasta elokuvasta. Muut yhtiöt eivät vielä olleet yhtä vakuuttuneita trailereiden vetovoimasta. Elokuvayhtiöiden alkaessa ostaa elokuvateattereita ja teatteriketjuja he alkoivat panostaa elokuvien mainostamiseen saadakseen tuotot maksimoitua. (Movie Trailer Trash 2010.)

Vuonna 1919 perustettiin yhtiö nimeltä National Screen Service eli NSS. Yhtiö teki karkeita mainosfilmejä lähes pelkistä elokuvien kuvista ja myi niitä mainosten näytteillepanijoille kysymättä lupaa tekijöiltä. Näitä mainoksia alettiin kutsua virallisesti nimellä traileri. Elokuvayhtiöt tajusivat nopeasti trailereiden vaikutuksen ja alkoivat tarjota filmimateriaalia NSS:n käyttöön. Ensimmäiset trailerit olivat vain kuvia peräkkäin kuin uutisissa, mutta ajan kuluessa tekniikka kehittyi ja trailerit alkoivat saada leikkauksen ja grafiikan kautta uutta muotoa. 1930-luvun alussa trailerit saivat jo osittain sen muodon, jollaisena ne säilyivät vanhan studiosysteemin päättyessä 1940-luvun loppupuolella. Tärkeää oli, että tekstit näkyivät mahdollisimman suurina, tarinassa oli romantiikkaa ja sen ajan mukainen tähtinäyttelijä pääosissa. (Kernan, 2004.)

1950-luvun alussa trailerit irrotettiin vanhoista kaavoista ja niiden avulla alettiin hankkia uusia katsojia teattereihin. Trailereissa käytettiin kaikenlaisia uusia variaatioita ja kokeiluja. Esimerkiksi elokuvan *The Graduate* (1967) trailerissa on käytetty Simon and Garfunkelin hittimusiikkia leikaten sitä terävän dialogin ja tärkeiden kohtausten väliin (Movie Trailer Trash 2010.). Näitä kokeiluja jatkui aina 1970-luvun puoliväliin asti, jolloin uudet mainostamisen kaavat ilmaantuivat. Trailerit ja muu elokuvien mainostaminen joutui saman päättävän organisaation vallan alle kuin elokuvatkin. (Kernan, 2004.) *The Motion Picture Production Code*, josta myöhemmin tuli *The*

Motion Picture Association of America eli MPAA, päätti mitkä elokuvat tulotaisiin esittämään tai mainostamaan amerikkalaisille katsojille. (Wikipedia 2010c.)

NSS:n yksinvalta trailereiden suhteen hiipui 1970-luvulla. Elokuvien mainostamisen tuomat uudet kaavat ja trailereiden kokeilut synnyttivät itsenäisiä firmoja, jotka tekivät trailereita. Nämä firmat loivat hyviä suhteita elokuvien tuotantoyhtiöihin ja NSS:n palveluiden käyttäminen vähentyi huomattavasti. NSS ei saanut enää aitoa kuvamateriaalia elokuvista ja niiden tekemät mainokset olivat muiden trailereiden rinnalla melko kömpelöitä tekeleitä. (Movie Trailer Trash 2010.)

1975 television tuleminen kuvioihin elokuvien mainostamisessa suorastaan räjäytti koko potin. Steven Spielbergin elokuvassa Tappajahai (1975) kokeiltiin ensimmäistä kertaa televisiomainontaa. Elokuva esitettiin myös samaan aikaan koko maassa ja se toi lippuluukuilla valtavat tuotot. Siitä lähtien koko maan kattavaa televisiomainontaa ja elokuvan esitystä samaan aikaan koko maassa alettiin käyttää joka elokuvassa. (Movie Trailer Trash 2010.)

Musiikkikanava MTV näytti ensimmäisen musiikkivideon vuonna 1981. Kuvaleikkauksien nopeus ja musiikin ja kuvan rytmitys antoivat paljon vaikutteita nykyajan trailereille. Trailereiden äänenvoimakkuudet ovat myös herättäneet keskustelua. Jokainen tekijä halusi lisätä äänenvoimakkuutta omaan traileriinsa, että kyseinen traileri huomattaisiin paremmin. Tällainen toiminta lisäsi trailereiden äänenvoimakkuuksia lähes vaarallisiin mittoihin. Valituksien lisääntyessä MPAA teki säännöksen koskien äänenvoimakkuuksia ja nykyään trailereiden äänenvoimakkuudessa on tietty raja, jota ei saa ylittää. (Movie Trailer Trash 2010.)

Nykyään trailereita voi nähdä elokuvateattereiden ja television lisäksi internetissä ja niitä voi katsoa missä vain. Trailerit ovat muuttuneet vuosien saatossa paljon ja jos katsoo trailereita vaikka 10 vuoden takaa huomaa, että ne ovat kehittyneet huomasti ja luultavasti jatkavat kehittymistä vuosien kuluessa. Perusidea on kuitenkin säilynyt ja säilyy jatkossakin. Pää tarkoitus trailereille on mainostaa katsojille tulevaa elokuvaa. Ajatus siitä, että aina on tulossa jotain uutta ja hienoa pitää katsojien mielenkiinnon elokuvia kohtaan yllä. (Movie Trailer Trash 2010.)

3 ELOKUVAN JA ELOKUVATRILERIN ÄÄNISUUNNITTELU

Äänisuunnittelijalla tarkoitetaan johtavaa äänittäjää, joka on sekä taiteellisesti, että teknisesti vastuussa projektista. Äänisuunnittelija vastaa ideoista, tavoitteista ja suunnittelusta. Toteuttajat voivat olla muita. Äänisuunnittelija voi myös tarkoittaa ihmistä, joka tekee esimerkiksi vain tietyt ääniefektit. Hyvä äänisuunnittelu vaatii muutakin kuin "siistit" efektit. Mahtavan kuuloiset tehosteet toki kiinnittävät katsojan huomion, mutta perusäänikerronta on se, joka saa elokuvan elämään ja sen maailman tuntumaan todelliselta. Hienot tehosteet ovat vain tyhjä kuori, jos muu äänimaailma ei hengitä. (Honka 2006.)

3.1. Äänen merkitys elokuvassa

Tänä päivänä hyväksi äänimaailmaksi elokuvissa mielletään yhä useammin se, että se on mahdollisimman äänekäs. Vaikka kovat laukauksien äänet, räjähdykset ja hirviöiden ääntelyt voivat kuulostaa hyvältä, niin se ei välttämättä ole hyvää äänisuunnittelua. Saadakseen elokuvaansa hyvän äänimaailman, elokuvan tekijälle tärkeintä ei pitäisi olla se, että äänet on äänitetty hyvin kuvauspaikalla. Sekään ei välttämättä toimi, että työryhmään on palkattu hyvä äänisuunnittelija luomaan hyviä ääniä, vaan se, että suunnittelee elokuvaansa alusta asti ottaen äänen huomioon. Tekijöiden pitäisi antaa äänen vaikuttaa myös elokuvan luoviin päätöksiin. (Thom, 1999.)

Termin äänisuunnittelu ovat keksineet äänisuunnittelijat Ben Burtt ja Walter Murch. He ovat työskennelleet elokuvien äänten parissa muun muassa sellaisissa elokuvissa kuin Tähtien Sota (1977) ja Ilmestyskirja. Nyt (1979). Näissä elokuvissa he pääsivät työskentelemään ohjaajien kanssa, jotka eivät etsineet vain voimakkaita äänitehosteita liittääkseen ne rakenteeseen, joka oli jo paikoillaan. Tutkimalla ja leikkimällä koko tuotannon ajan äänitehosteiden, musiikin ja dialogin parissa Francis Coppola, Walter Murch, George Lucas ja Ben Burtt huomasivat, että ääni alkoi muokata kuvaa yhtä lailla kuin kuva ääntä. Tuloksena tästä ovat legendaariset elokuvat, joiden äänimaailma on jotain mikä muutti koko ajattelun elokuvan äänestä. (Thom, 1999.)

Jokaisen elokuvan ei kuitenkaan tarvitse olla kuin nämä edellä mainitut elokuvaklassikot, mutta niistä voi ottaa paljon oppia. Monilla ohjaajilla, jotka luulevat

arvostavansa ääntä on silti aika kapea näkemys siitä, miten ääntä voi käyttää elokuvan kerronnassa. Yleensä ääni otetaan huomioon vasta elokuvan loppuvaiheessa kun muu rakenne on jo kohdallaan. Ohjaajat eivät huomioi ääntä suunnittelussa, kuvauksissa tai leikkauksen alkuvaiheissa. Vasta kun he huomaavat, että tarinassa on aukkoja ja heikkoja kohtia, luottavat he äänen voimaan, jotta elokuvasta tulisi katsottava. Tämä on valitettavasti yleensä liian myöhäistä. Se on aika outoa, että yhden elokuvan osa-alueista ei anneta vaikuttaa muihin osa-alueisiin. Äänen osana on useimmiten vain reagoida muihin osa-alueisiin ja seurata. Ääni ei pääse antamaan kunnolla omaa palautettaan ja panostaan elokuvan luomisvaiheeseen. Vasta kun elokuvan jokainen osa-alue vaikuttaa toisiinsa, voi elokuva alkaa elämään omaa elämäänsä. (Thom, 1999.)

Elokuvan luomisen villeinä alkuaikoina Walter Murchin ja muiden äänialan tekijöiden unelmana oli, että joskus ääni otettaisiin elokuvassa yhtä vakavasti kuin kuvakin. He toivoivat, että olisi joku äänialan ammattilainen, joka voisi hyödyntää tietämystään antamalla elokuvan tarinaan oman panoksensa. Tämä henkilö voisi keskustella ohjaajan kanssa pitkin tuotantoa äänen merkityksestä elokuvassa. Hän myös pitäisi huolen elokuvan äänellisestä annista aina esituotannosta jälkituotantoon. Tämä unelma on ollut vaikea toteuttaa mutta 1970-luvulla se sai hieman edistysaskelia, kun Murch ja muut pääsivät vaikuttamaan elokuvien äänimaailmaan ja suunnittelemaan sitä sanan varsinaisessa merkityksessä. (Thom, 1999.)

Tämä äänen ja kuvan arvostuksen yhtäläistäminen on nykyään hieman hidastunut, mutta ehkä jonain päivänä Murchin ja muiden työlle annetaan arvostus ja heidän aloittamaansa työtä aletaan vaalia. Voi siis sanoa, että aina kun joku leikkaa dialogia, äänittää musiikkia, tekee foley-ääniä tai tekee jotain päätöksiä elokuvaan ääni mielessään, niin hän jollain tasolla on elokuvan äänen suunnittelija. (Thom, 1999.)

3.2. Elokuvan äänisuunnittelu

Äänisuunnittelutyö alkaa esituotantovaiheessa. Joskus on mahdollista päästä vaikuttamaan käsikirjoitukseen ja kuvasuunnitteluprosessiin, mutta yleensä työ alkaa vain käsikirjoitukseen ja, jos mahdollista, kuvakäsikirjoitukseen tutustumalla. Ohjaajan kanssa keskustelemalla käsikirjoituksen pelkistetyn muodon alta löytyviä tarinoita ja henkilöhahmojen historiaa sekä motiiveja yms. voi selventää. Esituotantovaiheessa

suunnitellaan yhdessä äänittäjän kanssa mitä ja miten kuvauksissa toimitaan. Saattaa vaikka olla, että koko elokuva jälkiäänitetään esteettisistä syistä. Tai mikäli tiedetään, että kuvataan jossakin tehtaassa, saattaa äänisuunnittelija toivoa saavansa materiaalia myös tehtaan autenttisesta äänestä. (Honka, 2006.)

Äänisuunnitelmaan ei ole olemassa mitään valmista runkoa tai listaa, jonka ympärille sen voi tehdä. Voi tehdä mindmappeja sekä muistiinpanoja ja ympyröidä tai alleviivata kaikki sellaiset kohdat käsikirjoituksesta, joihin tarvitaan ääniä. Voi kirjoittaa ylös mielikuvia ja huomioita, tehdä listoja, taulukoita ja piirtää käppyröitä. Tai voi analysoida käsikirjoituksen ja lopulta työkopion todella tarkkaan. Tärkeää on päästä tarinaan sisälle ja saada käsitys niistä asioista, joita jälkitöissä tarvitaan. (Honka, 2006.)

Varsinainen äänisuunnittelutyö alkaa vasta kun kuva tulee ensimmäisen kerran näyttille. Silloin on usein kyseessä jokin raakaleikkaus, ns. työkopio, joka on vähän mitä sattuu. Siitä kuitenkin selviää jo paljon siitä mitä asioita tarvitaan, missä kohden mitäkin tapahtuu jne. Kuva useimmiten määrää mitä tapahtuu ja miten. Periaatteessa se mitä on kuvassa, se on myös ääninauhalla, mutta tätä ei voi pitää ehdottomana sääntönä. Monesti mielenkiintoisinta ja tehokkainta äänikerrontaa on äänen ja kuvan (näennäinen) epäsuhta. Tehtävien jakamisen työryhmän kesken, aikatauluttamiset ja sen mukaan äänityöt voi aloittaa samantien. Yleensä aloitetaan dialogileikkauksesta ja sen jälkeen tehdään muut osiot; joko päällekkäin, jos on useampi äänittäjä, tai vaihe kerrallaan jos on yksin. Läpi koko prosessin ajan kannattaa olla yhteydessä ohjaajaan, joskaan hänelle ei kannata soittaa liian hajanaisia sessioita. Kaaottinen äänimassa saattaa saada ohjaajan huomion kiinnittymään epäoleellisiin asioihin. (Honka, 2006.)

Lähikuvia voisi kutsua "äänikuviksi", niillä on hyvä luoda iskuja ja antaa rytmiä kerrontaan. Niissä näytetään usein jokin toiminto läheltä ja tällöin äänellä ja kaikilla sen nyansseilla pääsee herkuttelemaan. Hyvänä esimerkkinä tällaisesta on monien toimintaelokuvien kohta, jossa sankari varustautuu viimeistä taistoa varten ottamalla koko arsenaalinsa mukaan. Lähikuvat pyssyn latauksista, lippaiden täytöistä ja remmien kiinnityksistä seuraavat toisiaan. Usein lähikuvat ovat myös efektiivisiä ja voimakkaita kuvia ja toimivat monesti myös jonkun "näkökulmakuvana" (POV, point of view), siis kuvina joihin voi helposti liittää kovinkin abstrakteja ääniä. Jos kuva on näyttelijästä voi vastaavasti tuoda näyttelijän olemusta hengityksillä ja vaatteiden kahinoilla katsojan iholle tai viedä äänimaisemaan tyystin hahmon pään sisään. (Honka, 2006.)

Hahmot ovat ehkä tärkein äänikerrontaan vaikuttava tekijä. Kaikki äänet kun yleensä periaatteessa "filtteröidään" hahmojen läpi. Voimakkaat, pahat hahmot, esimerkiksi gangsterit, huokuvat jo läsnäolollaan pelkoa, voimaa ja väkivaltaa. Niiden ääniksi voisi valita raskaita, epämiellyttäviä ääniä; nahkatakin rutinaa, kolkkoa metallin kilinää ja raskaita askelia, ehkäpä rahisevaa hengitystä. Sen sijaan iloisemmat hahmot voi varustaa kevein askelin ja liikkein. Jos taas vaikkapa jokin perheenäiti on epämiellyttävä hahmo, tämän aamutossuihin voi lisätä inhottavan koripallotossujen vinkunan tapaisen äänen, kun taas ilkeällä isäpuolella voi olla raskaat cowboybuutsit jalassaan ja raskas hengitys. Puvustus toki vaikuttaa paljon hahmojen olemukseen, siten myös ääneen. (Honka, 2006.)

Kliseet ovat elokuvan historiassa syntyneitä tapoja kertoa tiettyjä asioita ja perustyökaluja joihin on helppo turvautua. Äänikerronnassa kliseiden ja symbolien käyttöä ei pidä pelätä, vaikka kliseitä yleensä muuten pyritäänkin välttämään. Yön symboliksi ovat muodostuneet sirittävät kaskaat, pelottavat ja dramaattiset tapahtumat saavat usein seurakseen ukkosta, autojen renkaat vinkuvat soratiellä jne. Tällaiset typeryydet ovat oleellinen osa elokuvan äänikerrontaa ja siten luovat osaltaan elokuvamaista äänimaailmaa. (Honka, 2006.)

3.3. Trailerin äänisuunnittelu

Pelkät kuvien nopeat leikkaukset ja niiden rytmitys eivät luo hyvää traileria. Yleensä trailereissa käytetään voimakkaita tehosteita sekä kuvassa, että äänessä. On monia keinoja tehdä hyvä ja kiinnostava traileri, jolla katsojat saadaan kiinnostumaan elokuvasta. Käytössä on kuitenkin koko varsinaisen elokuvan kuva- ja äänimateriaali. Näiden lisäksi trailereihin voidaan lisätä aivan muuta materiaalia mitä varsinaisessa elokuvassa ei ole nähtävillä, joten mahdollisuudet ovat rajattomat. Toiminta ja dialogi saattavat olla trailereiden ydin, mutta rytmin ja tunteiden välittämisen sanelee useimmiten musiikki (Silverberg, 2008.).

Musiikki, joka valitaan traileriin muodostaa kuvan kanssa tärkeän perustan mainostettavan elokuvan identiteetille. Toisin kuin kuva, niin musiikki voi olla peräisin mistä tahansa muualta kuin itse elokuvasta. Musiikki on tärkeä elementti, kun maksaviin katsojiin halutaan tehdä vaikutus. Kahdessa minuutissa musiikin täytyy

kuvan kanssa luoda tyyli, jolla päästään päämäärään. Nykyajan musiikkivideoiden mukaisen nopean kuvanleikkauksen kanssa on erittäin tärkeää, että trailerin musiikki tukee ja pitää yllä kuvan luomaa energiaa ja tunnelmaa. Esimerkiksi tulevan kassamagneetin esittelemisessä on erittäin vähän aikaa luoda musiikkiraita traileriin, joten useasti turvaudutaan nopeatempoiseen räjähtävään toimintaan tai mahtipontiseen orkesterimusiikkiin, joka näyttää tapahtumat urhoollisessa valossa. (Silverberg, 2008.)

Nykyisin trailereiden musiikkina tuntuu olevan enemmän musiikillisia sekoituksia. Elokuvallisena osana musiikissa toimivat orkesteri ja kuoro. Nämä sekoittuvat moderniin elektroniseen rockiin, technoon ja valtavirtamusiikkiin. Tällainen musiikki antaa katsojille tunteen, että tuleva elokuva on ainutlaatuinen elokuvallinen kokemus mutta samalla myös trendikäs. Tämä toimii erityisesti toimintapainotteisten erikoisefekti-elokuvien trailereissa. (Silverberg, 2008.)

Trailerin musiikin käytössä on myös tiettyjä kaavoja. Alku voi joko alkaa pienistä elementeistä tai sitten räjähtää isoksi ja näin saada katsojan huomion. Musiikki jatkuu rakentaen tunnelmaa ja jännitystä yhä isommaksi, kunnes saavuttaa sen pisteen, jossa täytyy taiteilla pitäen äänimaailma isona mutta antaen samalla tilaa dialogille ja isoille tehosteille, joita suositaan nykyään paljon. Lopulta päädytään lähes poikkeuksetta hiljaiseen säveleen, jonka aikana katsoja saan hengähtää ja miettiä mitä oikein tuli nähtyä. Tavoitteena on, että traileri tekee vaikutuksen ja katsoja kiinnostuu siinä määrin, että haluaa nähdä koko elokuvan. (Kendall, 1993.)

4. MR. VIGILANTEN KEHITYS IDEASTA ELOKUVATRILERIKSI

Idea Mr. Vigilante – trailerin tekemiseen tuli alun perin Janne Suopajärveltä, Markus Korpelalta ja Jussi Ketomäeltä. He ovat innokkaita B-luokan elokuvien katselijoita. Ajan kuluttua heidän ajatuksissaan alkoi kehittyä idea omasta toimintaelokuvasta 80-luvun toimintaelokuvaan pohjautuen. Heillä oli valmiina kaikki roolit äänittäjää lukuunottamatta ja siinä vaiheessa he ottivat yhteyttä minuun. (Suopajärvi, 2010.) Lähdin mukaan projektiin koska tiesin, että meillä kaikilla oli suunnilleen samanlainen ja hieman erikoinen huumorintaju. Oma kokemukseni kyseisistä elokuvista liittyi juuri yhteisiin elokuvailtoihin heidän kanssaan. Tiesin, että projektin tekemisestä tulisi todella hauskaa ja saisimme ainakin mukavan muiston kouluajoista.

4.1 Idean syntyminen

Janne Suopajärven mukaan alkuperäinen idea Mr. Vigilante-valetaileriin juontaa juurensa kesään 2006. Suopajärvi ja Markus Korpela olivat juuri nähneet Väkivallan Vihollinen 3 -elokuvan ja se teki miehiin vaikutuksen. He alkoivat heitellä ideoita omasta kostoelokuvasta ja nimi Mr. Vigilante keksittiin saman tien. Asia jäi hieman elämään mutta siihen palattiin aina silloin tällöin. Suopajärvi ja Korpela olivat kuitenkin päättäneet, että jos projekti ikinä tehtäisiin, niin siitä tulisi lyhytelokuva. (Suopajärvi, 2010.)

Loppuvuodesta 2007 Markus Korpela mainitsi Janne Suopajärvelle opinnäytetyönsä ideasta. Korpela suunnitteli tekevänsä trailerin sci-fi -elokuvaan. Suopajärvi lupautui kuvaajaksi kyseiseen projektiin. Keväällä 2008 Korpelan idea otti kunnolla tuulta alleen ja miehet alkoivat jo suunnitella traileria kyseistä projektia varten. Suopajärvi ja Korpela kuitenkin tajusivat nopeasti, että heillä ei ollut tarvittavia resursseja hyvän trailerin toteuttamiseen ja idea haudattiin saman tien. Tämän jälkeen he alkoivat suunnitella lyhytelokuvaa, jonka genrenä olisi kauhu mutta kaikin puolin tilanne opinnäytetyön ja sen teososan suhteen polki paikallaan. (Suopajärvi, 2010.)

4.2 Ideasta traileriksi

Janne Suopajärven mukaan maaliskuussa 2008 kaikki muuttui kun hän yhdessä Markus Korpelan kanssa kävi elokuvateatterissa katsomassa elokuvan Rambo. Elokuvan jälkeen oluella istuessaan miehille välähti, että he tekisivät trailerin Mr. Vigilante -ideastaan. He päättivät toteuttaa sen Grindhouse-henkisesti. Quentin Tarantinon ja Robert Rodriguezin Grindhouse oli tullut ensi-iltaan vuotta aiemmin ja etenkin elokuvaan tehty valetrailer Machete oli jäänyt Suopajärven ja Korpelan mieliin. He päättivät siis tehdä Mr. Vigilante-valetrailerin. (Suopajärvi, 2010.)

Leikkaajaksi projektiin liittyi mukaan Jussi Ketomäki ja yhdessä miehet kehittivät trailerin käsikirjoitusta paperille ranskalaisin viivoin. He katselivat paljon vigilante - elokuvia ja ylipäätään 80-luvun toimintaelokuvia. Kuvauspaikkojen ja näyttelijöiden etsintä ja valinta käynnistettiin myös samoina aikoina. Toukokuussa 2008 miehet kysyivät myös minua mukaan projektiin äänittäjäksi. Suopajärven mukaan kaikki eteni suhteellisen kivuttomasti ja kuvaukset päästiin aloittamaan toukokuun lopussa. Kuvaukset kestivät pari viikkoa ja leikkausprosessi päättyi syksyllä 2008. (Suopajärvi, 2010.)

4.3 Oma työnkuva

Projektin tiimoilta neljä medianomiopiskelijaa päätti tehdä opinnäytetyönsä kyseisestä trailerista. Janne Suopajärvi kuvasi trailerin, Markus Korpela ohjasi, Jussi Ketomäki leikkasi ja minä vastasin trailerin äänitöistä alusta loppuun. Oma osuuteni projektissa on siis äänitöiden tekeminen alusta loppuun, aina suunnittelusta äänittämiseen ja jälkitöihin.

Asetin itselleni tavoitteeksi opinnäytetyötäni ajatellen, että onnistuisin huijaamaan valetrailerin katsojia ja luomaan illuusion tulevasta toimintaelokuvasta, jossa on perinteisen 80-luvun toimintaelokuvan äänimaailma eli sen maailma olisi mahdollisimman uskottava. Haasteelliseksi työn teki se, että minulla oli aika hatara käsitys siitä millaisen genren elokuvaa olimme tekemässä. Minun täytyi ottaa selvää mistä kostoelokuvissa ja ylipäätään 80-luvun toimintaelokuvissa on kysymys.

4.3.1 Esituotantovaihe

Kuvauksiin lähteminen ei sujunut parhaalla mahdollisella tavalla, sillä en ollut ehtinyt käydä kuvauspaikoilla kertaakaan ja päivää ennen kuvauksia pidetty palaveri oli vasta toinen johon pääsin osallistumaan. Kaikesta huolimatta tilanne ei vaikuttanut toivottomalta, sillä niissä kahdessa palaverissa joissa olin mukana, pojat kertoivat kuvin ja elokuvaesimerkein millaisesta projektista on kyse. Myös hyvin muistissa olleet lyhytelokuvien kuvaukset ja niistä saadut kokemukset antoivat uskoa projektin onnistumiseen. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

Tehtävää helpotti myös se, että 80-luvun kostoelokuvien äänimaailma on aika selkeää ja yksinkertaista. Turhat kikkailut ja taiteelliset viritykset voidaan jättää pois laskuista. Äänimaailma on välillä myös aika rosoista ja kuulostaa käsittelemättömältä. Tällä tavalla elokuvaan saadaan tiettyä realistisuuden tuntua. Grindhouse-elokuvien kopiot olivat monesti myös niin huonossa kunnossa, että kuva ja ääni saattoivat hyppiä ja katkeilla kesken kohtauksen. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

Ainoa huono puoli oman työni kannalta oli se, että äänikaluston hankkiminen ja sitä myötä sen testaus oli myös jäänyt viime tippaan muiden kurssien käyttäessä samaa kalustoa (Kuvauspäiväkirja 2008.). Sain kuitenkin hankittua seuraavanlaisen äänikaluston kuvauksiin:

Sound Devices 744 T kenttätalennin, jonka koulu oli hankkinut vasta samana vuonna. Sen täydellinen hallinta ei vielä sujunut, mutta perusasiat osasin niin hyvin, että uskalsin ottaa sen kuvauksiin mukaan. Sen käyttöominaisuudet olivat niin hyvät, että en voinut jättää tilaisuutta käyttämättä. Sillä pystyy äänittämään neljää raitaa samaan aikaan ja kovalevyn koko(40 gigatavua) on sitä luokkaa, että siihen mahtui helposti tarvittavat äänet. Koin sen myös käyttövarmuudelta paremmaksi kuin koulun vanhemmat tallentimet.

Sound Devices 442-mikserin ja SoundField ST350 mikrofoniin otin mukaan, koska ne muodostavat Sound Devices kenttätalennimen kanssa kannettavan moniäänitalennuslaitteiston. Näiden laitteiden yhteiskäyttö oli minulle kuitenkin vielä niin uutta, että en uskaltanut kokeilla niitä kuvauspaikalla. SoundField mikrofoniilla

äänitetään pääasiassa stereofonisia ja monikanavaääniä ja halusin testata sitä kuvauksissa.

Sennheiser MKH 416 suuntamikrofoni toimi pääasiallisena työkaluna kuvauksissa. Lähes kaikki äänet äänitettiin tällä mikrofonilla.

Sony kuulokkeet

Rode K2-putkimikrofoni toimi leikkausvaiheessa äänitysmikrofonina trailerin voice-over puhetta äänitettäessä medialaboratorion spiikkikopissa.

En halunnut mukaan minkäänlaisia nappimikrofoneja, koska minulla oli niistä huonoja kokemuksia aiemmista tuotannoista. Halusin karsia kaikki epävarmuustekijät pois, jotta työskentelyssä olisi varma ote. Näin jälkikäteen olisin voinut ottaa ne mukaan. Moni tilanne olisi voinut toimia äänen kannalta paremmin.

4.3.2 Tuotantovaihe

Sain huomata heti ensimmäisenä kuvauspäivänä mikä merkitys hyvin tehdyllä esituotannolla on. Kuvauspaikat eivät olleet aivan sitä mitä olisin toivonut. Kaupungin keskustan lähetyvillä olleet kuvauspaikat tarjosivat äänittäjälle melkoisia haasteita. Liikenne, kaupan tuuletinkanavat ja tien toisella puolella sijainnut työmaa tekivät minulle selväksi, että jälkituotantovaihe tulisi olemaan työläs. Yritin napata Sennheiserin haulikkomikrofonilla sen mitä saatavissa oli. Päätimme kuvauspaikalla, että kohtaukseen tulisi pääasiassa musiikkia. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

Vaikka äänimaailman rosoisuus onkin 80-luvun kostoelokuvissa ajoittain toimiva elementti, niin ensimmäisistä kuvauspaikoista äänitetyt kohtaukset ja niiden äänenlaatu olivat suorastaan hirveitä. Laadun pitäisi olla sen verran hyvää kuitenkin, että sitä pystyisi käsittelemään jälkeenpäin ja tuomaan rosoisuutta sitä kautta. Äänimaailma oli todella kuin jossain huonosti tehdyssä 70-luvun grindhouse-elokuvassa. Toisaalta tämä toi myös sitä tunnelmaa mitä olimme tavallaan hakemassa. Usko omiin kykyihin oli kuitenkin koetuksella alun hankaluuksien vuoksi. Yritin lähteä niin perusasioista

liikkeelle kuin vain pystyin ja jätin turhat kikkailut pois, että en pilaisi sitäkin vähää mitä saimme aikaan. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

Kuvaukset etenivät suunnilleen samalla rosoisuudella loppuun asti. Pari hyvää päivää sattui väliin, mutta kokonaisuus jäi hieman kaivelemaan. Muutamissa kohtauksissa äänikaluston uutuus toi vaikeuksia. Halusin kokeilla SoundFieldin mikrofonia kohtauksessa, jossa jengiläiset juoksevat rinnettä ylös oikealta vasemmalle. Ajattelin, että voisi kuulostaa hyvältä stereofonisena. Uusien laitteiden käyttäminen tuotti kuitenkin hankaluuksi, joten päätin turvautua Sennheiserin haulikkomikrofoniin ja seurata toiminnan mukana. SoundField mikrofoniin ei silloin kuvauksissa löytynyt oikein mitään käyttöä, mutta kun miettii asiaa nyt, niin sillä olisi saanut äänitettyä hyviä kuvauspaikkojen ominaisääniä eli ambiensseja luomaan tunnelmaa. Usko omiin kykyihin oli ehkä hieman liian kova silloin. Myös genre, jota olimme tekemässä, oli uusi kokemus ja vierastin sitä alussa hieman. En tiennyt millaista äänimaailmaa olisi pitänyt hakea. Olin tottunut hieman hitaampaan kerrontaan erilaisten ihmissuhdedraamojen parissa. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

4.3.3 Jälkituotantovaihe

Siirtyessämme Jussi Ketomäen kanssa leikkaamaan projektiamme alku ei ollut mitään ruusuilla tanssimista. Hermot olivat kovilla, kun kuvan ja apuäänien tuominen äänileikkauksasemalle ei ottanut onnistuakseen. En tiedä oliko kyseessä jokin kuvausformaattiin perustuva häiriö vai mikä mutta tilanne näytti aika huolestuttavalta. Useamman kerran kokeiltuamme saimme ne kuitenkin toimimaan ja pääsimme varsinaisen leikkauksen pariin. Oma työpisteeni oli medialaboratorion äänileikkauksasema, jossa on Pro Tools LE-pohjainen yksikkö. Ääniä tutkiessani huomasin sen minkä olin havainnut jo kuvauspaikalla, että äänenlaatu ei ollut paras mahdollinen. Toimintaelokuvan äänimaailman luomiseksi oli keksittävä jotain tai muuten koko projekti lässähtäisi alkuunsa. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

Päätimme tehdä monille trailereille yleisen matalaäänisen kertojaäänien mukaan myös omaan traileriimme. Tällä tavalla halusimme saada tiettyä oikean trailerin tuntua omaan valetaileriimme. Ryhmästämmme Jussi kuulosti parhaimmalta ja lupautui puhujaksi. Äänitimme Jussin puheet medialaboratorion spiikkikopissa, jossa on Roden K2-

putkimikrofoni. Emme lähteneet äänittämään puhetta jonnekin muualle, koska spiikkikopista oli suora XLR-yhteys äänileikkasemaan. Pystyimme näin seuraamaan koko ajan millaista ääntä saimme aikaan ja muokata sitä samalla. Alkukangertelun päätteeksi saimme tehtyä ääniraidan, joka kuulosti mielestämme läheltä sitä mitä olimme hakeneet. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

Toimintaelokuvien äänitehosteina on usein räjähdysä, laukauksia tai lyönti- ja potkuääniä. Yritimme keksiä miten voisimme itse tehdä samankaltaisia lyönti- ja potkuääniä, mutta emme keksineet keinoja. Oma kokemattomuuteni myös tällaisen genren äänielementtien parissa alkoi näkyä. Olin luullut, että saamme helposti tarvittavia ääniä, kunhan vain potkimme tai hakkaamme jotain säkkiä tai vastaavaa. Äänet eivät kuulostaneet kuitenkaan miltään ja tämän johdosta päätin ottaa varman päälle ja käyttää toiminnan ääninä tehostelelyltä löytyneitä valmiita ääniä. Aikataulu alkoi myös painaa päälle ja valetailerin suunniteltu valmistumisaika oli mennyt jo umpeen. Rakensin siis Mr. Vigilante-valetailerin toimintakohtaukset aika pitkälti tehostelelyiltä löytämilläni äänillä. (Kuvauspäiväkirja 2008.)

5. MR.VIGILANTEN ÄÄNIMAAILMA 80-LUVUN KOSTOELOKUVIEN GENREN NÄKÖKULMASTA KATSOTTUNA

”Can you feel it kickin’?” – Mr. Vigilante 2008

5.1. Äänisuunnitelma Mr.Vigilante - traileriin

Mr. Vigilante-valetrailerin äänisuunnitelman luominen alkoi yhdellä palaverilla ennen kuvauksia, jossa muu työryhmä antoi minulle käsikirjoituksen ja kertoi mistä tulevassa projektissa suunnilleen on kysymys. He esittivät esimerkkejä kostoelokuvista ja niiden trailereista. Käsikirjoitus oli siinä vaiheessa vain suuntaviivoja antava eli lopullinen ideointi tapahtui vasta kuvauspaikalla. Päätimme mennä kuvauksissa hieman improvisaation voimalla. Oma tietämykseni aiheesta oli aika rajallinen. Se perustui joskus nuorena katsomiini muutamaan toimintaelokuvaan, joissa oli hieman samoja teemoja kuin trailerissamme.

Ensi töikseen Janne Suopajärvi antoi minulle lainaan Charles Bronsonin tähdittämän elokuvan Väkivallan vihollinen 3 (1985). Koko elokuvasarja ja kyseinen elokuva ovat perinteisiä kostotarinoita. Tässä osassa Paul Kirsey menettää väkivaltaisesti läheisen ystävänsä jengiläisten käsittelyssä ja kun virkavalta ei puutu asiaan niin hän päättää kostaa veriteon itse (Väkivallan vihollinen 3 1985.). Lisäksi Suopajärvi näytti Grindhouse-elokuvan puolivälissä olevia valetrailereita, joista koko projekti oli saanut kipinänsä. Machete -niminen valetrailer oli meidän projektimme tyyliä lähinnä. Siinä mies petetään pomon toimesta ja hän päättää kostaa kaikille mukana olleille eli hyvin tyyppillistä kostoelokuvaa (Machete 2007.).

Tutkiessani Suopajärven antamia esimerkkejä tulevaa projektia silmällä pitäen aloin tajuamaan mistä tässä genressä on kysymys. Trailerin äänisuunnitelman kannalta ensimmäiset ajatukset kohdistuivat lähinnä siihen millaista musiikkia voisi käyttää kuvailemaan päähenkilön tunteita. Olen aina pitänyt musiikin käyttämisestä elokuvissa ja siitä kuinka se saa tarinan suorastaan lentämään tai vastaavasti matelemaan tilanteesta riippuen. Musiikin tyyli kertoo loistavasti päähenkilön tunnetiloja. Musiikilla voi myös luoda kontrastia ja voimakkaita efektejä. Samoin kuin äänellä yleensä, musiikilla

luodaan jatkuvuuksia ja vahvistetaan otostilan emotionaalista kokemusta (Pirilä & Kivi 2005, 97).

Työryhmän antamilla tiedoilla siirryimme suoraan kuvausvaiheeseen. Tarkoituksena oli jäljitellä 80-luvun toimintaelokuvien ja eritoten kostoelokuvien maailmaa. Valetrailerin esikuvana toimivat myös 70- ja 80-lukujen B-luokan elokuvien eli grindhouse-elokuvien trailerit. Grindhouse on amerikkalainen termi rähjäisille elokuvateattereille, jotka näyttävät pääasiassa exploitaatioelokuvia, joiden genrenä on muun muassa kung fua, kauhua tai takaa-ajelokuvia (Wikipedia 2010b.). Työryhmän kanssa käydyissä keskusteluissa äänimaailmasta oltiin sitä mieltä, että hakisimme samaa rosoisuutta, jota 80-luvun B-luokan toimintaelokuvissa oli. En ollut ehtinyt käydä kuvauspaikoilla kertaakaan ennen kuvausten alkua. Varmaan se ja kokemattomuuteni äänittäjänä toi oman rosoisuuden äänimaailmaan. Välillä äänimaailma oli jopa liian rosoista mutta exploitaatioelokuvat eivät yleensä loista laadullaan, vaan tiukalla asenteella.

Jälkituotantovaiheessa aloin lisäämään ääniä kuvaan sitä mukaa kun Jussi Ketomäki oli saanut leikattua ensimmäisen version trailerista. Projekti eteni loppuun asti näin eli menimme kuvan ehdoilla mitä ääniä käytettäisiin tukemaan ja lisäämään jotain uutta traileriin. Mietimme työryhmän kanssa millaisilla äänielementeillä saisimme traileriin sitä maailmaa, jota alusta asti olimme halunneet. Laitoimme kuvaan vanhan filmin tuntua eli kuva hieman värisee ja pätkii kuin se olisi kulunut ajan myötä käytössä. Ääneksi tätä tukemaan laitoimme vanhan filmin rahinaa ja lopussa filmi syttyy tuleen ja palaa nopeasti roihuten. Grindhouse-elokuvien kopiot olivat usein niin huonossa kunnossa, että elokuva saattoi katketa kesken kohtauksen ja jatkua aivan eri kohtauksesta. Kuvassa näkyvät värinät, erilaiset viivat ja rahinat olivat arkipäivää 70-luvun grindhouse-elokuvien kopioissa. (Wikipedia 2010b.)

Halusimme myös traileriimme perinteisen kertojan äänen, joka kertoo lyhyin lausein päähenkilön kokemista vääryyksistä ja siitä mistä elokuvassa muuten on kyse. 80-luvun kostoelokuvien trailereissa ja exploitaatioelokuvissa oli melkein aina matala miesääni, joka kertoo kuinka kaikki näytti aluksi hyvältä kunnes rikolliset veivät kaiken ja tekivät päähenkilön elämästä helvetin. Matala miesääni kuulostaa suurelta ja mahtavalta. Se luo tarinaan uskottavuutta ja kovaa asennetta. Jos kertojan äänenä olisi kimeän äänen omaava mies, niin se veisi uskottavuuden mainostettavasta elokuvasta. Voimakas matala ääni myös kertoo päähenkilön kovuudesta ja siitä kuinka raaka mies tämä on.

Kertojan äänen ei aina tarvitse olla miesääni trailerin toimivuuden kannalta. Kill Bill: Vol. 2 -elokuvan trailerissa Uma Thurmanin näyttelemä Morsian toimii kertojan äänenä. Trailerissa hän kertoo kuinka häntä petettiin ja nyt hän vain haluaa tappaa Billin. Ääni toimii ja on uskottava. (Kill Bill: Vol. 2 2004.)

Musiikki on ollut vigilante ja grindhouse-elokuvissa merkittävä tekijä tarinan tukemisessa. Halusimme traileriimme musiikkia, joka kuvaisi tapahtumien kulkua ja samalla päähenkilön tunteita. 80-luvun tunnelmaa välittävää toimintaelokuvien tyylistä musiikkia ei meinannut löytyä mistään. Pitkän etsinnän jälkeen saimme trailerissakin näyttelleen Petteri Stavenin eräältä kaverilta muutaman kappaleen, jotka hän harrastusmielessä oli tehnyt. Kappaleet eivät olleet tyyliltään ja tunnelmaltaan aivan 80-lukua. Musiikki ja niissä käytetyt soittimet olivat enemmän tätä päivää, mutta ne sopivat luomaan tunnelmaa kohtiin, joihin sitä tarvittiin. Alkuun seesteistä ja hieman ankeaa tunnelmaa ja loppuun rytinää kun Mr. Vigilante lähtee kostoretkelleen. Päätimme käyttää kappaleet tuomaan pientä kontrastia. Vaikka haimme ja teimme 80-luvun tyyliä, niin valetrailerin on kuitenkin tehty 2000-luvulla.

5.2. Äänianalyysi Mr. Vigilante – trailerista

Mr. Vigilante-valetrailerin alkaa varoitustekstillä, joita käytettiin kostoelokuvissa ja exploitaatioelokuvissa kertomaan elokuvan sisällöstä. Elokuva tulee sisältämään väkivaltaa, seksiä tai alatyylisiä kielenkäyttöä. (Wikipedia 2010b.) Halusimme antaa vaikutelman, että elokuva on kuvattu filmille. Alun mainoksen tullessa näkyviin kuvallisten efektien tukijaksi oli laitettava ääni, joka muistutti vanhan filmin rahinaa. Ilman tätä illuusio olisi murtunut heti. Sama ääni kulkee tietysti koko trailerin ajan. Alussa hieman kovemmalla, että katsoja menee lankaan ja sitten kun tarina alkaa niin rahina jää äänikentän taka-alalle muiden äänien tullessa etualalle.

Varsinaisen trailerin alkaessa kuvaan astuu nuori rakastunut pariskunta kävelemässä sillalla junaradan vieressä. Pariskunnan askeleet puisella sillalla jäävät vaimeiksi ja kauas taka-alalle. Ne äänitettiin kuvan laajuuden takia kaukaa ja jäivät myös tämän takia vaimeiksi mutta olimme päättäneet jo siinä vaiheessa, että kuvan päälle tulisi musiikkia ja se olisi etualalla. Päätin jättää irtoäänit askeleista läheltä äänittämättä, koska ne eivät olisi sopineet laajaan kuvaan. Ääniperspektiivi olisi muuttunut

vääristyneeksi jos kenkien kopinat olisivat olleet aivan äänikentän etualalla. Realistisen vaikutelman aikaansaamiseksi on lähietäisyydeltä kuvatun kohteen äänen oltava lähiääntä, ja vastaavasti etäältä kuvatun kohteen laajempaa ääntä (Pirilä & Kivi 2005, 86).

Heti alussa rahinan päälle alkaa soida rauhallinen mutta hieman surullisen sävyinen kitaramusiikki. Valitsimme tämän kappaleen kertomaan siitä, että päähenkilöiden elämä on tasapainossa ja heillä on kaikki mitä he tarvitsevat eli toisensa ja se riittää. Surullisen tunnelman vivahde musiikissa enteilee jo hieman tulevaa eli jotain pahaa saattaa tapahtua. Kuvan harmaus ja haaleus antavat myös hieman surumielisen kuvan joten musiikki sopi kohtaukseen enemmän kuin hyvin. Musiikin tehtävänä on nimenomaan tukea draamaa ja sen käännekohtia, luoda jännitteitä ja tunnelmaa. Samoin kuin äänellä yleensä musiikilla luodaan jatkuvuuksia ja vahvistetaan otostilan emotionaalista kokemusta (Pirilä & Kivi 2005, 97).

Musiikki vie tarinaa eteenpäin ja sen lisäksi kuuluu vain kuvassa tapahtuva toiminta mutta samankaltaisena kuin alussa eli musiikin alla. Pariskunta laskeutuu kivistä mäkeä alas ruohikolle viettämään rauhallista päivää. Tämän tapahtuman aikana äänimaailmaan tulee uusi elementti eli kertojan puhe joka on matala ja etualalla. Kertojan äänenä toimii Jussi Ketomäki. Neuvoim Jussia puhumaan mahdollisimman lähellä mikkiä, että saisimme ääneen lisää tummuutta, jota halusimme kertojan äänessä olevan. Korostin leikkauspöydällä hieman äänen alataajuuksia, että saisin puheeseen lisää bassoa. Saimme näin mielestämme aikaan sopivan kuuloisen äänen kertojalle.

Rauha rikkoutuu, kun paha saapuu paikalle. Halusimme kohtaukseen perinteisen tunnelmaa ja jännitystä nostavan säikäytysefektin. Laajemmassa kuvassa aivan kameran edestä juoksee hahmo. Aluksi halusin siihen kohtaan ketjun kilinää, joka hahmolla on mukanaan. Se ei loppujen lopuksi kuulostanut tarpeeksi pelottavalta, joten oli keksittävä jotain muuta. Löysin lopulta Petteri Stavenin antamalta tehostelevyltä tasaista mutta painavan kuuloista rummutusta. Se kuulosti aivan kuin joltain sotaan valmistautuvan joukon hyökkäyskäskyltä tai jonkun viidakkoheimon rummutukselta. Se loi kuitenkin tunteen, että jotain on tulossa tai tapahtumassa ja rummun lyöntien voimakkuus oli sopiva säikäyttämään katsojan.

Katsoja odottaa jännittyneenä hetkeä, jolloin tuo hahmo tulee uudestaan näkyviin ja seuraavassa kuvassa odotus palkitaan. Halusimme tähän kohtaukseen pienen vitsin, kun nainen kysyy mieheltään, että tunteeko hän vauvan potkivan. Heti miehen kyyristyessä kuuntelemaan, kuvaan syöksyy jalka, joka potkaisee hänet nurin. Potkun osuessa lisäsin Stavenin tehostelevyltä pistetehosteeksi napakan tömähdyksen joka korostaa potkua ja antaa katsojalle tunteen voimakkaasta osumasta. Samalla alusta asti soinut kitarakappale soi viimeiset hitaat soinnut ennen potkua ja loppuu siihen paikkaan. Aikaisemmassa säikäytysefektissä käytetty rummutus alkaa nyt soida taukoamatta taustalla luoden toiminnan tunnetta, että nyt on tosi kyseessä. Rummutus kuvaa vertauskuvallisesti pariskunnan viimeisiä sydämenlyöntejä sykkeen noustessa.

Ensin mies sidotaan puuhun ja tämän toiminnan äänet ovat suoraan kuvasta otettuja. Jengiläinen lyö miestä sitomisen jälkeen kasvoihin ja sen ääni on rakennettu leikkauspöydällä. Itse lyönnin osuma on hieman samankaltainen pistetehoste kuin aiemmassa potkussakin eli napakka tömähdyks. Äänitin sidotun miehen korinaa ja yskimistä, kun hän yrittää taistella irti kahleista ja naamiosta. Otin yhden yskäisyksen erillisestä kuvasta, jota ei käytetty varsinaisessa trailerissa ja pistin sen kuvaamaan lyönnin tuottamaa kipua. Yhdistettynä nämä erilliset äänet toimivat mielestäni hyvin yhteen ja antavat kuvan siitä kuin miestä lyötäisiin oikeasti kasvoihin.

Taustalla pahoinpitelyn kohteeksi joutuneen naisen kirkuminen lisättiin vasta leikkauspöydällä, sillä en ollut epähuomiossa äänittänyt sellaista kuvauspaikalta. Tottakai ihminen kirkuu tai huutaa apua, jos on pulassa. Virheitä sattuu joskus mutta niistä on hyvä ottaa oppia. Naiseen kohdistuneet kepin iskut olivat samaa sarjaa potkun ja lyönnin kanssa eli napakoita pistetehosteita lisäämään tunnetta iskujen kovuudesta. Lopulta mies lyödään tajuttomaksi ja siinä oli käytetty myös samoja pistetehosteita.

Seuraava kohtaus alkaa terävällä lapion iskulla kovaan maahan. Tämä tapahtuu aivan kameran edessä, joten ääni on hyvin etualalla. Ääni ja kuva toimivat yhdessä samanlaisena säikäytysefektinä kuin trailerin alussa kameran ohi juokseminen ja siinä käytetty rummutus. Jengiläisten kuopan kaivuun tunnetta on nostettu leikkauspöydällä lisäämällä useita erilaisia lapion ääniä joita äänitin paikan päällä. Eri kovuudella ja eri rytmillä tehdyt lapion iskut antavat vaikutelman kuopan kaivuusta, mitä todellisuudessa ei tapahtunut. Päähenkilön heittäminen lopulta kuoppaan toimii aika hyvin. Hänet

nakataan kameran ohi ja lehtien, hiekan ja mullan rahina saa aikaan sen tunteen, että hänet nakattaisiin oikeasti kuoppaan.

Seuraavissa kuvissa kamera tavallaan kiertää kaupunkia ja näyttää sen alamaailmaa. Musiikin muuttuminen rytmikkäämmäksi antaa lennokkaan tunteen, että kamera liittää kaupungin halki näyttäen sen pahat kasvot. Musiikin päälle tulee vielä kertojan ääni. Hän kertoo kaupungin huonosta tilasta ja rikollisten noususta valtaan. Jonkun pitäisi pistää rikolliset kuriin. Kostoelokuvien genren mukaisella tavalla Mr. Vigilante nousee melkein kuolleista kostamaan rikollisten pahat teot.

Kaivoimme kovaan maahan vain käden kokoisen kuopan ja peitimme käden mullalla ja lehdillä. Käden nousuliike pystyi lähtemään vain ranteesta, joten siitä ei tullut kovin suurta ääntä. Lehdet vain kahisivat hieman. Olimme keskustelleet tästä kohdasta ryhmän kesken ja halusimme siihen voimakkaan äänen, joka kuvaisi Mr. Vigilanten raivoa. Tehostelevyjä selaillessani löysin ukkosen jyrynän, joka kuulosti juuri sopivalta kuvaamaan sitä raivoa ja voimaa jolla Mr. Vigilante lähtisi kostamaan vääryydet. Ukkosen ääni tuo katsojille mieliin omat tuntemukset. Toisissa se herättää pelkoa ja osa katsojista saattaa jopa säikähtää kohtausta, jossa käsi nousee maasta. Toisille se tuo tunteen voimasta ja mahtavuudesta. Yhdellä tehosteäänellä voi saada aikaan monia eri mielikuvia.

Mr. Vigilanten kuolleista heräämisen jälkeen äänimaailma palaa todellisuuteen ja toiminnan äänet kuuluvat normaalisti. Mr. Vigilante päätyy makaamaan teollisuusalueelle. Taustalta kuuluu ketjun kilinää, muutama askel ja huuto. Seuraavassa kuvassa näemme äänen lähteen eli eräs jengiläinen ”lemmikkeineen” on löytänyt Mr. Vigilanten. Otoksen sisällä tapahtuva siirtymä kuvasta toiseen voi tapahtua myös äänen avulla. Mukaan tuleva uusi ääni, joka vie hetkeksi katsojan huomion, voi olla joko täysin tunnistettava ja yksiselitteinen tai myös arvoituksellinen ja salaperäinen. Tällöin sen lopullinen merkitys selittyy vasta seuraavan kuvan aikana. (Pirilä & Kivi 2005, 83.)

Paikalle saapunut jengiläinen yrittää kuristaa Mr. Vigilanten ja toiminnan äänet valtaavat ääniraidan. Tässä kohtauksessa Mr. Vigilante näkee jengiläisen käsivarressa saman jengimerkin, joka oli myös niillä jengiläisillä, jotka tappoivat hänen tyttöystävänsä. Kitaralla soitettu musiikki hiljenee pois ja sen alta nousee etualalle raju ja nopeatempoinen rock-kappale. Tässä kohtaa päähenkilö vasta varsinaisesti lunastaa

nimensä eli hänestä tulee Mr. Vigilante ja kostaminen alkaa. Ensi töikseen hän katkaisee kahden jengiläisen niskat. Yritin tähän kohtaan äänittää joitakin oksien katkaisuja mutta en ollut tyytyväinen niihin. Ne kuulostivat aivan siltä kuin pieni risu katkeaisi kengän alla. Tehostelevyiltä löytyi muutamia ääniä, jotka sopivat kohtaukseen. Pistin rusahduksia muutaman päällekkäin ja eri tahtiin, jotta niskan katkeamisesta kuuluisi kunnan rusahdus. Lopputulos kuvan kanssa on omasta mielestäni aika rajun kuuloinen ja se toimii.

Tämän jälkeen traileri lähtee tavallaan lentoon ja tuntuu etenevän aikamoista vauhtia. Musiikki vie tarinaa ja tukee leikkausrytmiä. Ääniraidalla kuuluu perustoiminnan ääntä, muutama poliisien repliikki ja kertojan lausumat mainoslauseet. Musiikki on kuitenkin päällimmäisenä ja eniten etualalla. Vasta kohtauksessa, jossa Mr. Vigilante yllättää näyttölemäni hahmon, ääneen tulee siihen leikkauspöydällä tuotuja elementtejä, nyrkin isku vatsaan ja sitä seuraava ynähdys. Näiden äänien voisi kuvitella kuuluvan varsinaiseen kuvaan. Äänien rytmitys on mielestäni onnistunut.

Samassa kohtauksessa kuulemme kaukaa junan pillin äänen. Mr. Vigilante painaa jengiläisen päätä junarataa vasten. Ääni ja kuvassa näkyvä junarata luovat tunteen lähestyvistä junasta. Pelkkä ääni saa aikaan sen, että katsoja odottaa näkevänsä junan jossain vaiheessa. Äänen suurin ilmaisullinen voima on sen kyky herättää kuulijassaan mielikuvia eli visuaalisia vastikkeita (Pirilä & Kivi 2005, 83.). Näemme vielä kuvan lähestyvistä junasta ja pillin ääni voimistuu. Lopulta kuvassa ajetaan kohti huutavan jengiläisen kasvoja ja päälle tulevan junan ääni peittää huudon alleen.

Huuto, jonka jengiläinen huutaa jäädessään junan alle on äänitetty suoraan paikan päällä. Sen tavoitteena oli jäljitellä kuuluisaa huutoa nimeltä Wilhelm. Wilhelm - huudon alkuperä ajoittuu vuoteen 1951, jolloin Warner Bros. elokuvassa Distant Drums mies joutuu alligaattorin hyökkäyksen kohteeksi ylittäessään suota. Miehen huuto äänitettiin jälkiääninä ja se talletettiin studion äänitehostekirjastoon. Vuonna 1953 elokuvassa The Charge at Feather River samaa äänitehostetta käytettiin kun sotilasta nimeltä Wilhelm ammutaan jousipyssyn nuolella. Tämän jälkeen samaa huutoa on käytetty lukemattomissa elokuvissa kuten Star Wars, Indiana Jones, Kill Bill, Taru Sormusten Herrasta. (Lee, 2005) Wilhelm - huudosta on tullut tavallaan vitsi äänisuunnittelijoiden piirissä ja monet haluavat käyttää sitä vain sen historian ja maineen vuoksi.

Valetraileri jatkuu eteenpäin musiikin voimalla. Seuraavassa kohtauksessa rikollisjengin pomo etsii erästä naiseksi pukeutunutta jenginsä jäsentä. Mr. Vigilante on käyttänyt tämän kyseisen henkilön tuoliin ja kuohitsee hänet. Työkaluna tässä operaatiossa Mr. Vigilantella on sirppi. En oikein keksinyt millä tavalla olisin voinut demonstroida äänellisesti tätä raakaa tekoa. Löysin mielestäni suhteellisen elokuvamaisen äänen ja se antaa kyllä tietynlaisen vaikutelman siitä mitä kuvassa tapahtuu. Petteri Stavenin näyttelämän jengiläisen korkeaääninen huuto kuvastaa myös hyvin sitä, kun miehisyys on viety.

Lopun taistelut ovat tehostelevyjen äänien kanssa kikkailua. Samuraimiekan veto tupesta on samuraielokuvista tuttu tehoste. Oikeassa elämässä sellaista ääntä ei tietenkään kuulu, mutta se on jäänyt elokuvien äänikirjoon jo aikoja sitten ja katsojat ovat tottuneet sellaisiin ääniin. Veren roiskimiseen käytimme puhallusputkea, joten puhallusääniä ei voinut käyttää vaan tehostelevyiltä oli löydettävä jokin rajumpi ääni. Yhdessä kuvassa jengiläistä ammutaan päähän ja veri lentää betoniseinään. Osuman äänen piti olla nestemäinen mutta seassa jotain kiinteää. Ääni, joka traileriin tuli kuulostaa hieman siltä kuin märkää multaa nakattaisiin asfalttiin. Ääni on kyllä hieman humoristinen mutta antaa kuitenkin kuvan osumasta. Seuraavissa kuvissa tulevat osumat päähän ja polveen ovat mielestäni äänellisesti paljon onnistuneempia.

Mr. Vigilante viiltää kahdella samuraimiekalla erään jengiläisen vatsan auki. Käytin miekalla viiltelyäänenä samanlaista tehosteääntä kuin hetkeä aiemmin kun Mr. Vigilante vetää miekan tupesta. Ääni on kuin teräs osuisi toiseen teräkseen. Mr. Vigilanten viiltäessä jengiläisen mahan auki kuvittelin, että miekkojen terät ehkä osuvat hieman toisiinsa ja muodostavat pienen sivallusäänen. Se tuo osumaan samuraielokuvissa käytettyjen sivallusäänten tuntua. Halusimme kuvaan jotain myös tippuvan jengiläisen mahasta. Käytimme kohtaukseen useita jauhelihapaketteja ja kuvallisesti se näytti toimivan mutta ääni ei ollut toimiva. Jauhelihan tippumisesta kuului vain olematon tömähdys. Yritimme lisätä siihen nestettä mutta ääni ei parantunut. Turvauduin jälkituotannossa tehostelevyiltä löytyneeseen nestemäisempään lässähdykseen. Se toi tilanteeseen aika roisin oloisen tehosteen.

Trailerin varustelukohtausta on tehty kokonaan jälkikäteen, koska parkkihallin tuuletusjärjestelmä piti niin kovaa meteliä, että äänityksistä ei tullut mitään. Ketjun ja

nunchakun äänet äänitimme jälkiääninä mutta aseiden lataus ja miekan lyöminen tuppeen ovat tehostelevyitä. Varusteluhaastuksen lopussa kuuluva aseiden latausääni toimii äänellisenä siirtymänä seuraavaan takaa-ajohaastukseen, jossa poliisit jahtaavat Mr. Vigilantea. Ääni tukee kuvallista siirtymää, jossa kamera panoroi nopeasti oikealle ja seuraavassa kuvassa aseistetut poliisit juoksevat vasemmalta oikealle ja ampuvat laukauksia. Aluksi haastukseen ei pitänyt tulla mitään muuta kuin laukauksia mutta ajattelin, että yksi kimmoke toisi haastukseen vielä lisää jännitystä ja toimintaa. Lisäksi kimmokeääni antaa jo valmiiksi vauhdikkaaseen haastukseen vielä lisää vauhdin ja takaa-ajon tuntua.

Viimeinen taisteluhaastus huipentuu musiikin mukana viimeisiin revytyksiin ja kappaaleen viimeiset kitaran vingutukset kuvaavat mielestäni hyvin sitä huipennusta mihin traileri päättyy. Musiikki kuvaa tavallaan myös jengiläisten viimeistä kipuamista jyrkkää kukkulaa ylöspäin. Rummut tulevat ihan loppuvaiheessa mukaan ja hakkaavat lisää tempoa haastukseen. Mr. Vigilante ampuu laukauksia kohti jengiläisiä ja samalla kun hänen aseensa laukeaa niin taustalla räjähtää. Räjähdyksen äänet ja tulipallot kuvaavat sitä raivoa mikä hänen sisällään on ollut trailerin alussa tapahtuneen vääryyden jälkeen.

Halusimme trailerin päättyvän filmin palamiseen. Ikään kuin filmi olisi niin kulunut ja herkkää, että se jumittuisi ja syttyisi palamaan. Halusimme tehdä valetailerin, joten kun filmi on muka palanut, niin koko traileria ei enää ole edes olemassa. Se vain tuli jostain ja katosi kuin jokin tuulenvireen tuoma hetkellinen ääni jostain kaukaa.

6. POHDINTA

Lähdin Mr. Vigilante-valetrailerin tekemiseen mukaan pääasiassa hankkimaan lisää äänityskokemusta. Totuus on, että en ollut niin innoissani itse genrestä eli kostoelokuvasta kuin trailerin idean kehittäneet Markus Korpela, Janne Suopajarvi ja Jussi Ketomäki. Mielenkiinnon projektin aihe kyllä herätti mutta otin sen vain uutena työkokemuksena vastaan. Tämä oli ensimmäinen kuvausprojekti, jossa toimin aivan yksin ja tein omat päätökseni. Se oli minulle se isoin juttu. Koulun aiemmissa tuotannoissa oli mukana ollut aina ohjaava opettaja ikään kuin varmistamassa selustaa. Siinä mielessä tämä projekti oli erittäin opettavainen kokemus. Huomasin, että oikeissa työtilanteissa äänittäjä vastaa tilanteesta yksin ja tekee omat päätökset siitä miten äänitetään. Siksi äänittäjän pitää omata sellainen tieto ja taitomäärä, että hän pärjää tilanteessa yksin. Lisäksi hänen tulee tuntea käyttämänsä kalusto läpikotaisin, sillä laitteiden pettäessä sormi menee useimmiten suuhun ja se voi uhata koko projektin toteutumista. Huomasin, että en ollut vielä läheskään valmis ottamaan sitä vastuuta.

Mietin ennen kuvauksia myös sitä, että kun kuvauksissa on mukana vain tuttuja, niin projektista tulisi miellyttävä tehdä. Vaarana kuitenkin tällaisissa tilanteissa on aina se, että liiallinen tuttavuus työryhmän kanssa vie ammattimaisuutta työnteosta. Näin myös kävi ajoittain, kun hommat eivät toimineet kuin olisi toivonut. Teki melkein mieli heittää koko homma leikiksi. Oikeassa työtilanteessa tällaisesta käytöksestä työsopimus päättyisi alta aikayksikön. Projekti pisti koetukselle siis oman ammattimaisuuteni ja asenteeni tätä alaa kohtaan. Monesti ajatuksissa kävi, että onko tämä ala ollenkaan minua varten. Mutkien kautta projektista kuitenkin selvittiin. Lopputulos on se minkä niillä taidoilla ja asenteella sai aikaan.

Asetin itselleni projektiin lähtiessä tavoitteen, että valetrailerin äänimaailman tulisi muistuttaa 80-luvun kostoelokuvan esikuviaan, kuten Väkivallan vihollinen 3. Halusin, että trailerin äänimaailma tukisi kuvaa ja muodostaisi sen kanssa niin hyvän paketin, että se pystyisi huijaamaan tavallista katsojaa luulemaan, että kyseessä on jokin tuleva toimintaelokuva. Huijauksen onnistuessa olisi myös hyvä selvittää mitkä äänet tai äänitehosteet eritoten tekivät valetrailerin äänimaailmasta niin uskottavan. Ajatus oli ehkä hieman liian optimistinen, koska me olimme vasta opiskelijoita ja päässeet tekemään niin vähän töitä alan parissa. Oman työn rinnastaminen ammattilaisten

tekemiin töihin tässä vaiheessa opintoja tuntuu jälkikäteen aika koomiselta. Kunnianhimosta täytyy kuitenkin nostaa hattua koko tuotantoporukalle.

Mr. Vigilante-valetrailerin on tähän päivään mennessä nähnyt moni kaveri, tuttu ja vähän tuntemattomampikin katsoja. Palaute työstä on vaihdellut kaveritaustasta johtuen positiivisista aina suorasanaisten negatiiviseen. En muista yhtäkään joka olisi kysynyt, että milloin pitkän elokuvan voi nähdä. Monet ovat haukkuneet trailerin kuvaa, ääntä ja näyttelyn tasoa. Oli palaute ollut mitä tahansa niin ainakin yksi asia kaikilla on melkein sama. Kaikki ovat huomanneet, että kyseessä on toimintaelokuvan traileri ja kantavana teemana kosto. Periaatteessa vaikka asiaa kääntelisi kuinka, niin tavoite saavutettiin sittenkin eli saimme valetrailerimme kostoelokuvan tunnelmaa. Sellainen tunnelma on välittynyt melkein kaikille katsojille, joilta olen kuullut jotain sanottavaa trailerista.

Mitkä äänelliset elementit luovat sitten toimintaelokuvan tunnelmaa? Omalta kohdaltani olen kokenut aina tärkeäksi, että jos on kyse toimintaelokuvasta, niin siinä täytyy olla toimintaa eli takaa-ajoa, ammuskelua ja räjähdysisiä. Nämä ovat yleensä ne perusäänet joihin toimintaelokuvissa törmätään. Tunnelma elokuvissa on vauhdikas ja vaarallinen. Musiikki nostaa toiminnan tunteen huippuunsa ja on tavallaan se viimeinen vaihde, joka lyödään silmään kiihdyttäessä kohti vaaroja. Katsojien tulkitessa tekemämme valetrailerin toimintaelokuvan genreen näen, että sieltä löytyy näitä elementtejä. Tunnelman luomista musiikin avulla, takaa-ajoa, ammuskelua ja vielä räjähdysisiä loppuun kun musiikki nostaa toiminnan tason huippuunsa ja tarina saavuttaa kliimaksinsa.

Projekti oli siis toisaalta onnistunut ja toisaalta ei. Saavutimme valetraileriin toimintaelokuvan tunnelmaa mutta emme pystyneet huijaamaan katsojia, että kyseessä olisi oikea elokuva. Tavoite oli kuitenkin kunnianhimoinen, koska emme omanneet vielä sitä taitotasoa, joka olisi vaadittu tekemään Grindhouse-elokuvan tasoisia valetrailereita. Omasimme mielestäni sitä asennetta, josta tämän genren elokuvat ja sen tekijät ovat tunnettuja.

Mielestäni tällaisia projekteja on mukava tehdä kaveriporukassa ja pitäisi tehdä useammin. Ne ovat halpoja tehdä ja voivat onnistuessaan ja hyvän tuurin avustuksella poikia työtarjouksia uusiin projekteihin. Vaikka nämä eivät aiheiltaan kiinnostaisi suurta yleisöä, niin se että tekee ja oppii tekemästään, on mielestäni suurempi palkinto

kuin maine ja kunnia. Loppupeleissä kuitenkin jokainen varmaan haluaa kehittää itseään tällä alalla, jotta saisi lisää työmahdollisuuksia.

LÄHTEET

Aineistolähteet

Mr. Vigilante 2008. Traileri. Ohjaus: Markus Korpela. Tuotanto: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

Mukku, Pasi 2008. Mr. Vigilante-valetailerin kuvauspäiväkirja.

Suopajarvi, Janne 2010. Trailerin idean syntyminen. Sähköposti, 12.1.2010.

Teorialähteet

Bernard, Jami 2005. Tarantino on Tarantino. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu.

CBC News 2007. N.S. filmmaker's fake-movie trailer to open for Grindhouse. Luettu 22.3.2010.

<<http://www.cbc.ca/arts/film/story/2007/04/03/grindhouse-trailer-eisener.html>>

Silverberg, David 2008. The Secrets Behind Making Movie Trailer Music. Luettu 23.3.2010.

<<http://www.digitaljournal.com/article/259407>>

Elitisti 2010. Genresanasto. Luettu 16.3.2010.

<<http://www.elitisti.net/definitions.php>>

Hietala, Veijo 1996. The End: Esseitä elävän kuvan elämästä ja kuolemasta. Gummerus, Jyväskylä.

Honka, Jussi 2006. Ääni elokuvassa eli kenttä-äänityksen ja äänen jälkikäsitteilyn perusteet. Luettu 15.1.2010.

<<http://sound.werk23.org/index.html>>

Kendall, Lukas 1993. Everything You Ever Wanted To Know About Scoring Trailers: An Interview with John Beal. Luettu 23.3.2010.

<<http://www.filmscoremonthly.com/features/beal.asp>>

Kernan, Lisa 2004. Coming Attractions: Reading American Movie Trailers. Luettu 22.3.2010.

<<http://www.utexas.edu/utpress/excerpts/exkercom.html>>

Lee, Steve 2005. Sound Effects-Wilhelm Scream. Luettu 26.1.2010.

<<http://hollywoodlostandfound.net/wilhelm/>>

Movie Trailer Trash 2010. A brief history of the trailer. Luettu 17.3.2010.

<<http://www.movietrailertrash.com/views/history.html>>

Pirilä, Kari & Kivi, Erkki 2005. Otos, Elävä kuva – elävä ääni. Gummerus, Jyväskylä.

Randy, Thom 1999. Designing a Movie For Sound. Luettu ja tulostettu 15.3.2010.

<http://www.filmsound.org/articles/designing_for_sound.htm>

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi, Helsinki.

Wikipedia 2010a. Film trailer. Luettu 18.3.2010.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Film_trailer>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Teaser_trailer>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Re-cut_trailer>

Wikipedia 2010b. Grindhouse. Luettu 24.3.2010.

http://en.wikipedia.org/wiki/Grindhouse_%28film%29

Wikipedia 2010c. Motion Picture Production Code. Luettu 23.3.2010.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Motion_Picture_Production_Code>

Wikipedia 2010d. Vigilante. Works of fiction. Luettu 17.3.2010.

<<http://en.wikipedia.org/wiki/Vigilante>>

Muut lähteet

Death Sentence 2007. Elokuva. Ohjaus: James Wan. Tuotanto: Twentieth Century-Fox Film Corporation & Hyde Park Entertainment & Baldwin Entertainment Group & Brass Hat Films & Dune Entertainment.

Grindhouse 2007. Elokuva. Ohjaus: Robert Rodriguez & Eli Roth & Quentin Tarantino & Edgar Wright & Rob Zombie. Tuotanto: Dimension Films & Dartmouth International & Eyetronics USA & Rodriguez International Pictures & Troublemaker Studios & Weinstein Company, The & Yer Dead.

Hobo with a Shotgun 2007. Traileri. Ohjaus: Jason Eisener. Tuotanto: Dimension Films & Dartmouth International & Eyetronics USA & Rodriguez International Pictures & Troublemaker Studios & Weinstein Company, The & Yer Dead.

Huuliharppukostaja 1968. Elokuva. Ohjaus: Sergio Leone. Tuotanto: Finanzia San Marco & Rafran Cinematografica & Paramount Pictures.

Kill Bill: Vol. 1 2003. Elokuva. Ohjaus: Quentin Tarantino. Tuotanto: Miramax Films & A Band Apart & Super Cool ManChu.

Kill Bill: Vol. 2 2004. Elokuva. Ohjaus: Quentin Tarantino. Tuotanto: Miramax Films & A Band Apart & Super Cool ManChu.

Kunniattomat Paskiaiset 2009. Elokuva. Ohjaus: Quentin Tarantino. Tuotanto: Universal Pictures & Weinstein Company, The & A Band Apart & Zehnte Babelsberg & Visiona Romantica.

Machete 2007. Traileri. Ohjaus: Robert Rodriguez. Tuotanto: Dimension Films & Troublemaker Studios & Rodriguez International Pictures & Weinstein Company, The.

Väkivallan vihollinen 3 1985. Elokuva. Ohjaus: Michael Winner. Tuotanto: Cannon Group & Golan-Globus Productions.

LIITTEET

Liite 1

Mr. Vigilante-valetailerin kuvauspäiväkirja

22.5.2008

Viimeinen palaveri ennen kuvauksia. Kuvaukset alkaisivat seuraavana aamuna. Jännitystä ja pientä epävarmuutta oli ilmassa, koska en ollut käynyt kertaakaan kuvauspaikoilla eikä kaikkien äänilaitteiden toiminta ollut täysin varmaa. Tämä tilanne on siis lähes pahimmasta päästä lähteä tekemään mitään projektia. Olin ollut palaverien ja kuvauspaikkojen etsinnän aikaan aina jossain muualla kuin pitäisi, mutta onneksi pojat kertoivat kuvin ja elokuvaesimerkein mistä tulevassa projektissa on kyse. Myös kuvat kuvauspaikoista olivat erityisen hyvä asia. Lyhytelokuvista ja muista projekteista saadulla kokemuksella uskoin selviäväni kenttä-äänityksestä kunnialla.

23.5.2008

Ensimmäinen kuvauspäivä kertoi sitten totuuden siitä mitä tuleman piti. Heti ensimmäinen kuvauspaikka oli kenen tahansa äänittäjän painajainen. Kaupan taakse sijoittunut kuvauspaikka oli täynnä erilaisia haittaääniä. Kaupan oma tuuletinkanava piti sellaista meteliä että puheesta ei tahtonut saada mitään selvää. Lisäksi tien toisella puolella ollut työmaa ja sen koneet eivät nekään hivelleet korviani. Myös vieressä mennyt liikenne tiellä ja kaupan pihalla viimeistelivät täydellisen kakofonian. Kaupungin keskustaan sijoittuneet muut paikat eivät tästä paljoa parantuneet. Pienellä kujalla kuvattu kohta ei sekään alun toiveista huolimatta onnistunut sillä viereisessä kerrostalossa remontin tuoksinassa surrannut sirkkeli toi taas mukavan lisän kohtauksen äänimaailmaan. Illan puolella menimme sitten erääseen maanalaiseen autohalliin kuvaamaan. Ajattelin, että nyt ainakin päästiin kaupungin liikenteen ja sykkeen lomasta hieman hiljaisempaan paikkaan. Olin pahasti väärässä. Hallissa oli kaksikin erilaista äänilähdettä. Öljypoltin tai jokin tuuletinjärjestelmä piti sellaista meteliä, että keskustelut hallissa piti melkein käydä huutamalla. Laite meni ajoittain pois päältä tietyn ajaksi mutta se oli sitten arpapeliä osuiko hieman hiljaisempi hetki juuri siihen hetkeen kun kamera kävi. Ainoa omasta mielestäni kohtalaisen hyvä ääni tuli kun kuvasimme päähenkilön kävelyä hautausmaan vierellä. Sekään ääni ei sitten onnistunut siinä mielessä, että kun kyseessä on 80-luvun tiukka toimintaelokuva, niin lintujen laulu

ja muutenkin iloinen äänimaailma ei oikein sovi taustalle kostoretkellä olevalle Mr. Vigilantelle.

24.5.2008

Lauantaina aloitimme Haaparannan puolella kohtauksella jossa Mr. Vigilante ja hänen rakkaansa ovat matkalla piknikille. Nyt aurinkoinen ilma ja tuttu linnunlaulu sopi kohtaukseen jossa rakkaus kukoistaa. Tämä oli ensimmäinen onnistunut otto. Kun siirryimme alemmas joen viereen, niin ensimmäinen pieni haaste tuli vastaan kun joessa olleen kosken kuohunta alkoi kuulua hieman haittaavasti korviini. Tämä oli kuitenkin niin pientä edelliseen päivään verrattuna, että siitä selvittiin kääntämällä mikin suuntaa pois joesta ja loput hoidetaan aikanaan leikkauspöydällä pudottamalla hieman alapäätä. Aamupäivä sujui suurin piirtein ilman suurempia ongelmia. Iltapäivällä oli tarkoitus kuvata päätöskohtaus, jossa jengiläiset hyökkäävät kukkulaa ylöspäin miekat ja aseet tanassa ja Mr. Vigilante ottaa heidät vastaan seisoen bunkkerin katolla pistoolit valmiina. Ajattelin, että tämä kohtaus olisi paras äänittää stereona Soundfield - mikillä, koska kuvakin oli sivusta. Aloin koota SoundDevices ja SoundField kalustoa yhteen, mutta tässä kohtaa kokemattomuus tuli näiden laitteiden kohdalla esille. En saanut ääntä kuuluviin, koska en muistanut tarkkaan miten laitteet tuli koota yhteen. Pettyneenä jouduin kasaamaan laitteet salkkuihin ja ottamaan haulikkomikin käteen. Tilannetta pahensi vielä 100 metrin päässä olleen pihan jonkinasteinen talkoomeininki, jossa kuormuri kuskasi maata ja muuta tavaraa tasaiseen tahtiin kukkulan alapuolelle. Myös lapsijoukko joka kiinnostui projektistamme tuli muutaman metrin päähän katselemaan, supisemaan ja juoksentelemaan kuten lapsilla on tapana. Iltaan mennessä tilanne ei tästä paljoa parantunut, joten jälkiäänitysten määrä kasvoi entisestään.

25.5.2008

Sunnuntaina kävimme ottamassa pari lisäkuvaa Haaparannan puolella. Kohtaus, jossa Vigilante sidotaan puuhun vaati pari kuvaa jengiläisistä. Paikka oli tuttu ja koski oli jälleen pieni ongelma. Tämän jälkeen siirryimme Keminmaahan kuvaamaan. Vanhan Prismen edessä kuvattu kohtaus ei tuottanut suurempia ongelmia. Vieressä kulki tie mutta liikenne oli aika vähäistä johtuen varmasti ajankohdasta. Kaupan piha oli myös varsin kaikuisa paikka joten se toi hieman lisäväriä repliikkeihin. Taistelukohtauksen repliikit ja huudot olivat varsin mahtipontisia ja miehekkäitä. Tämä oli mielestäni ehkä ensimmäisiä kohtauksia jossa tavoitettiin 80-luvun toimintaelokuvan tunnelmaa. Ensimmäistä kertaa tuntui myös siltä, että oli oikeasti mukavaa ja hauskaa tehdä tätä

projektia, kun homma toimi. Illaksi siirryimme takaisin Tornioon ja rautatieasemalle. Siellä aloitettiin kohtauksella jossa itse siirryin kameran eteen esittämään erästä jengiläistä. Äänien osalta on vaikea sanoa miten ne onnistuivat, koska en itse ollut äänittämässä, mutta tunne oli, että läheinen maantie ja liikenne olivat taas haittaamassa toimintaamme. Ja näin myös oli myöhemmin kun siirryimme aivan moottoritien viereen kuvaamaan takaa-ajoa. Liikenteen pauhu söi oikeastaan kaiken terän kohtauksen äänistä. Lisää jälkitöitä oli siis luvassa. Pikkuhiljaa alkoi muutenkin selvetä, että ei tämän trailerin ääniä leikattaisi yhdessä viikossa.

26.5.2008

Maanantaina palasimme autohalliin jossa pauhasivat tutut laitteet. Kompressoriksi paljastunut laite oli sen verran tärkeä suljettavaksi, että sen kanssa oli vain pakko elää. Hyviä puolia siinä oli, että se meni pois päältä tietyin väliajoin. Ja pahaksi onneksi ne välit eivät osuneet läheskään siihen saumaan kun kamera kävi. Muutama ääni piti ottaa ilman kuvaa ja toivoa, että leikkauspöydällä ne voidaan jotenkin synkata yhteen kuvan kanssa. Loppuilta ja koko viimeinen kuvauspäivä meni sitten taistellessa korvia hivelevän surinan kanssa. Mielessäni toivoin jo pääseväni pois koko paikasta ja tekemään jälkiääniä. Eräät otokset menivätkin suunnitellessa miten ne tehtäisiin sitten myöhemmin.

3.6.2008

Päätin aloittaa äänileikkauksen, jotta projekti valmistuisi mahdollisimman nopeasti. Kuvan tuonnissa leikkausasemalle oli kuitenkin tullut pieniä ongelmia, joten se oli venähtänyt tälle viikolle. En siis saanut työasemaani vielä oikeaa videokuvaa johon olisin alkanut tekemään ääniä. Apuäänenkään eivät jostain syystä onnistuneet tulemaan oikein ProTools - asemalle. Minulla ei ollut näin oikein mitään muuta tekemistä kuin katsella missä vaiheessa kuvaleikkaus oli ja miettiä mitä ääniä siihen tarvittaisiin. Kokeilimme päivän päätteeksi ottaa keskeneräistä versiota työasemalleni mutta apuäänit jäivät taas uupumaan. Päätimme Jussin kanssa kokeilla seuraavana päivänä uudestaan.

4.6.2008

Kokeilimme heti päivän aluksi onnistuisiko kuvan ja apuäänen tuominen äänileikkaukseen. Tälläkin kerralla apuääni ei tullut oikein koneelle. Ääniraidat olivat tyhjiä. Turhaudimme tai ainakin minä tähän siirtelyvaiheeseen. Jussi jatkoi

hetken leikkausta ja minä mietin ääniä eteenpäin. Sitten päätimme tehdä jotain ja äänitimme trailerin päälle tulevan esittelyspiikin. Siitä tuli melkein sellainen kuin olimme hakeneet mutta sekin tulisi vielä loppuvaiheessa muuttumaan. Testasimme sitä kuvaraidan päälle ja huomasimme, että puhetta pitää tauottaa paljon ja sitä tulee olla myös enemmän lopullisessa trailerissa.

Mr. Vigilante valetaileri